

B I E

(Bea - 2012)

Mick GORDON

2

Vertaling 2012.

©Hedwig COOREMANS
't Serclaesstraat 11
B-1740 TERNAT.

ALMO
Royal House, Coremansstraat 34
B-2600 Berchem

02/582.09.48.

hedwig.cooremans@telenet.be

users.telenet.be/hedwig.cooremans

Personen.

- * BIE, late twintiger.
- * RAY, haar verzorger, Noord-Iers, midden twintig.
- * KATHERINE JAMES, mama van Bie, vijftiger.

De Kamer van Bie.

Een groot bed van zowat tien jaar oud. De zijden lakens en de dure beddensprei zijn nieuw. Het bed is netjes opgemaakt, hoewel het in feite een lappendeken is van tijdschriften en boeken. Sommige ervan zijn op de vloer terecht gekomen. Daar ligt tapijt. Het bed en het tapijt zijn van de tiener die Bie ooit geweest is. Eveneens op het bed: verscheidene poppen en een geopende schoenendoos met kleurrijk zijdepapier. Naast het bed: een gemakkelijke stoel en een nachtkastje met een prachtige lamp. Verder nog een toilettafel met stoel, ook van de Bie van 10 jaar geleden. Een karretje met een karaf water, glazen... Ergens een telefoon. Achteraan, een rek met prachtige jurken. Daaronder: schoenen, dozen. De achterste wand is bedekt met duizenden oorbellen en oorringen.

* *

*

Scène 1

Vrolijke, opgewekte muziek. Bie staat te springen op haar bed.

Ze draagt een erg leuk, sexy kleedje, nieuwe schoenen en ze heeft een leuke, sexy glimlach. Deze Bie -die in staat is om zich vrij te bewegen- is levendig, grappig en zit boordevol energie. Dit is de innerlijke Bie die het leven verbeeldt dat de echte Bie niet heeft.

In normale omstandigheden, die we slechts af en toe te zien zullen krijgen, is Bie helemaal anders. Ze lijdt aan het chronische vermoeidheidssyndroom en ze kan in de werkelijkheid niet bewegen zonder pijn te hebben of zich uit te putten. Wanneer de echte Bie spreekt klinkt dit eerder als gefluister.

Bies innerlijke is haar kamer echter ontgroeid.

Ray komt binnen. Hij loopt gekleed in jeans, witte t-shirt en een kort jasje. Hij draagt steeds merkkleding. Over de schouder draagt hij een kleine handtas met riem. Wanneer Ray erg nerveus is, heeft hij de vreemde gewoonte om op één been te staan. Dit gebeurt volkomen onwillekeurig. Als hij het doet moet Bie zich beheersen om niet in lachen uit te barsten en wipt ze zachtjes op het bed terwijl ze in de handen klapt.

Zodra Bie Ray ziet, houdt ze op met springen en sterft de muziek uit. Bie bekijkt Ray even, als om hem te bestuderen. Ray weet een ogenblik niet wat te zeggen.

RAY: Coole schoenen. Hey. Ho. Hallo.

BIE: Hey.

RAY: Ik ben...

BIE: Knap.

RAY: Sorry?

BIE: Knap. Want dat ben je. Echt. Draai eens rond.

RAY: Pardon?

BIE: Draai eens ro-ond. *(Ze articuleert en met de vinger maakt ze een cirkel in de lucht.)*
Draa-ien!

RAY: Hoe draaien? Moet ik draaien?

Bie is blij dat hij het begrijpt, slaakt een giljetje en klapt in de handen.

2

RAY: Tja, goed dan... Hier gaan we.

Hij draait en stopt even als hij met zijn rug naar haar staat. Ze kijkt naar zijn achterwerk.

BIE: Hmm... Njamnjam...

RAY: Excuseer?

BIE: Hoeft echt niet.

RAY: Zo goed?

BIE: Heel goed.

RAY: Mooi. Ik ben dus... euh... Ik ben Ray.

BIE: Zonnestraaltje.

RAY: Pardon?

BIE: Ray. Straal. Zonne-straal-tje.

RAY: Oh... Raymond als je wil. Zelf gebruik ik die niet. Mijn vrienden noemen me Ray.

BIE: Straaltje hoop.

RAY: En mijn patiënten – klanten... Mijn ma is eigenlijk de enige die me Raymond noemt eigenlijk. Ze weet dat ik er staartjes van krijg. Da's toch pure kwaai wil: Raymond? Elke keer als ze het zegt heb ik de neiging om in de houding te gaan staan. Snap je wat ik bedoel? Noemt jouw ma je Beatrice?

BIE: Straaltje licht.

RAY: Oh. Juist. *(Ray knipt het nachtlampje uit. Bie neemt haar zonnebril af. Bij de oorbellen.)* Zeg, wat is dat hier allemaal? Die zijn echt keimooi, zeg.

BIE: Wat is een Zefier?

RAY: Niets op tegen dat ik wat dichterbij je kom?

BIE: Je komt zo dichterbij je wil, Ray.

Bie springt in zithouding aan het voeteneinde van haar bed. Ray leunt wat naar haar toe.

BIE: Zefier.

RAY: Zefier?

BIE: Zefier. Wat is dat voor iets?

RAY: Euh... Weet ik niet. Zefier. Is dat een woord?

BIE: (*Glimlach.*) Gaat u toch zitten, mijn goede Heer Ray Van Straelen.

3

RAY: Op het bed?

BIE: Op het bed. Jazeker, Heer Raymond!

RAY: (*Alsof hij in de houding staat.*) Sorry, ik heb het je nog zo gezegd.

BIE: Raymond! (*Opnieuw alsof hij in de houding staat.*) Dit is echt supercool! Raymond!
Raymond! Raymond! Raymond!

RAY: Stop! Alsjeblieft! Dit is niet grappig meer. Echt niet. Goed, ik ga op het bed zitten.
Oké? Op het bed.

Hij gaat op het bed zitten. Bie bekijkt hem. Ray voelt zich ongemakkelijk.

RAY: Zo. Dus. Ik ben dus Ray. *Ray.* Ray Alexander.

BIE: De Grote?

RAY: De Grote? 'k Wou dat het waar was. Is 't zo oké?

BIE: Oké Ray. Meneer Ray-oké.

RAY: Goed... Euh... En al twee jaar lang verzorg ik de mensen.

BIE: Hoe oud ben je?

RAY: Nee, ik lieg. Twee en een half. Nee. En een beetje. Nee, en een half. En... euh... Ik ben
geen dokter of verpleger, maar... maar ik kan je garanderen dat ik flink uitgerust ben.

BIE: Uitgerust?

RAY: Euh... Zeker...

BIE: En waarmee bent u dan zo flink uitgerust, mijn goede Heer Ray Van Straelen. Met
verstandelijke vermogens?

RAY: Je begint me eigenlijk flink op de zenuwen te werken, Beatrice.

BIE: Bie.

RAY: Bie?

BIE: Zoals *Let it*.

RAY: Zoals *Let it*? Sorry, ik kan niet volgen. Kijk eens naar mijn handen. Ik zit hier gewoon
te bibberen als een schoothondje. God, ik haat sollicitatiegesprekken. Ga ik aan ten
onder. Vreselijk lastig. Ik bedoel, dat is toch extreme overdruk? Want als je een job niet
krijgt, dan heb je 't gevoel, weet je, alsof je de schuld in zekere zin bij jezelf moet
leggen. Dat is toch zo? Ik bedoel, ik ben toch zo. Zelfs al is het meestal een kwestie van
persoonlijkheid of al is het te wijten aan iets waar je niet veel tegen kan doen, ik

bedoel, 't is maar een kwestie van persoonlijkheid, zie je, en toch probeer je er wat aan doen. Ik toch.

4

BIE: Heb je mama al ontmoet?

RAY: (*Beslist.*) Ja. (*Beslist.*) Nee. Ik bedoel, nee, niet echt. Alleen om dag te zeggen. Ze is nogal... euh... nogal...

BIE: Ja, ze is nogal.

RAY: Nogal... Het woord schiet me niet te binnen.

BIE: (*Met een grimas.*) Angstaanjagend?

RAY: Precies! Oh... Ik bedoel, denk je? Want dat was eigenlijk het eerste wat me in het oog viel. Viel? Snap je? Ik bedoelde het niet echt zo, ik bedoel, een eerste indruk is toch bepalend, of niet? Soms toch. Dus probeerde ik een prettiger manier te zoeken om... zie je, ik probeerde, hoe zeg je dat ook weer? 't Is een soort uitdrukking, voor wat ik daarnet probeerde te doen.

BIE: Een bittere pil verzoeten.²

RAY: Voilà! Een bittere pil verzoeten!

BIE: // "A spoonfull of sugar makes the medecine go down, the medecine go down, the medecine go down.."

RAY: // "A spoonfull of sugar makes the medecine go down, the medecine go down, the medecine go down.." Aah! Ik haat dat nummertje. Oh, ik bedoel, vind jij het misschien cool? Het is net... het is een van die liedjes die bij manier van spreken in je hoofd kruipen en er nooit meer uit willen. Snap je wat ik bedoel?

BIE: Ik snap heel goed wat je bedoelt, Ray. Het komt alleen maar omdat ze bang is. Kom hier. (*Springt in zittende houding naast Ray en legt haar arm om zijn schouder.*) Niemand verliest graag de controle, Ray. En mama heeft de controle verloren, daarom is ze bang. En omdat ze bang is, is ze boos. Dat is de reden waarom ze je de daver op het lijf jaagt. Maar ze is niet altijd zo geweest.

RAY: Henry wel.

BIE: Henry?

RAY: Mijn kat. Ik haat katten. Overreden door een botsautootje. Ik zat niet eens achter het stuur. Maar vanaf toen, elke keer als je te dicht in zijn buurt komt... Graauuw! (*Hij klauwt ook met de handen.*) Snap je wat ik bedoel?

BIE: Ze heeft gewoon een pak liefde en begrip nodig. Maar verwacht niet dat je er ook maar

iets van terugziet.

5

RAY: Arme Henri. Dat werd op de duur echt een soortement smeerlapke.

Bie bekijkt hem indringend. Ray komt van het bed.

RAY: Wat?

BIE: Je moet iets voor me doen.

RAY: Oké.

BIE: Voor je me te goed leert kennen.

RAY: Sorry, snap ik niet goed.

BIE: Voor je het te goed met mij kan vinden, Ray.

RAY: (*Lacht.*) Je bedoelt als vriend. Goed. Juist. Wel, maak je daar maar geen zorgen over. Gebeurt niet.

BIE: En het moet onder ons blijven. 't Gaat over mijn mama.

RAY: (*Kijkt rond.*) Waarom?

BIE: Maak je geen zorgen, Ray. Niets onwettigs aan. Ik wil alleen dat je voor mij een dicteetje maakt.

RAY: Dikteetje?

BIE: Schitterend! Ja! Want vanaf vandaag, mijn goede Heer Ray Van Straelen, word jij mijn persoonlijke secretaris.

RAY: Zoals in een kantoor. Zoiets.

BIE: (*Geeft het hem.*) Pen en papier.

RAY: Ik houd van kantoortje spelen.

BIE: En een enveloppe.

RAY: Hoewel ik er nog nooit persoonlijk heb gewerkt.

BIE: Klaar?

RAY: Klaar. Niet te vlug, alsjeblieft. Ik ken geen snelschrift. Denk aan Frans. Heb jij Frans gehad?

BIE: Bien sour.

RAY: Mondeling dictee.

BIE: Le dictation oral. Oui.

RAY: Mijn vingers lagen meteen in een knoop en ik was altijd vreselijk over mijn toeren.

BIE: Ben jij gay, Ray?

RAY: Of ik gay ben?

BIE: Ja.

RAY: (*Staat op.*) Nee!

BIE: Ben je zeker?

RAY: Elke keer! Maar dan ook elke verdomde keer! Het spijt me, Beatrice, maar ik snap niet... Waarom? *Waarom?* Waar zit je naar te kijken?

BIE: Nergens naar.

RAY: Oh! Juist. Als dat een probleem mocht zijn. Als... Ik snap het perfect. Uiteraard komt de waardigheid van de klant op de eerste plaats. Want als je liever een vrouw hebt of zoiets, dan is dat je goed recht. Maar dan ga je wel een poosje moeten wachten.

BIE: Ga zitten, Ray. Voor mij is er geen probleem. Als het van mij afhangt heb je de job. Gay of niet. Je bent knap, je hebt een gezellige babbel, je bent grappig en wat van vitaal belang is, je hebt een erg knap...

RAY: Knap?

BIE: Mmmm... Laat maar. Ray Alexander, ben je klaar?

RAY: Goed. Voor deze ene keer laat ik het zo. (*Gaat zitten.*) Oké. Vuur maar af.

BIE: “Liefste mama, Ik hou heel erg veel van jou. Ik heb alles aan jou te danken en ik weet hoe erg” -Nee, “vreselijk”- nee, “hoe ongelooflijk moeilijk dit voor jou zal zijn. Alleen maar als je dit leest. Ga dus alsjeblieft rustig zitten.”

RAY: Sorry: *erg of vreselijk?*

BIE: *Ongelooflijk.*

RAY: “...voor jou zal zijn... als je dit leest... Ga dus alsjeblieft rustig zitten.” Oké.

BIE: “Ik wil sterven.” (*Hij staart haar aan.*) “Ik wil sterven.”

Lange stilte.

BIE: Komaan, Ray. Laat me nu niet in de steek.

RAY: Beatrice?

BIE: Bie! En schrijf alsjeblieft op! De waardigheid van de klant komt op de eerste plaats. Heb je zelf gezegd. Waar of niet?

RAY: Ja. Ja, natuurlijk, maar... - Let it Bie. Let it Bie! - Ik heb het! Schitterend! Sorry... Oké.

BIE: “Om dit te doen heb ik je hulp nodig. Ik heb er acht jaar lang over nagedacht, ma. En de laatste zeven, elke dag. Geloof me alsjeblieft als ik zeg dat ik er erg grondig heb

over nagedacht en alle voor- en nadelen heb afgewogen, puntje voor puntje. Ik weet nu duidelijk twee dingen. Eén: ik wil zo snel mogelijk sterven. En twee: dat jij de enige bent die me daarvan weerhoudt. Dat, en de gedachte hoe... 7

RAY: “de gedachte hoe...”

BIE: “... hoe erg dit je zal kwetsen. Daarom schrijf ik het liever dan het je rechtstreeks in je gezicht te zeggen, want ik denk niet dat ik dat zomaar kan. Zo kan je er tenminste eens rustig en rationeel over nadenken. Zonder emotioneel te worden. Wat ik van je vraag...”
Nee, niet vraag, eis. “Wat ik van je eis zal je uiterst onredelijk lijken. Dat besef ik. Maar ik wou het toch liever eisen, omdat jij de enige bent van wie ik het durf eisen en omdat ik je volkomen vertrouw. We moeten één feit goed onder ogen zien, ma: ik word nooit beter. Zeker van. Dit betekent...”

Rays gsm rinkelt in zijn handtas. We horen heel luid: “I'm too sexy...” van Right said Fred.

BIE: Komt uit je handtas.

RAY: Dat is geen handtas.

BIE: Je mag antwoorden als je wil.

RAY: Als je 't niet erg vindt... 't Is alleen... Nee... Niet nu. Volkomen ongepast. Ik zet hem af.
(Doet het.)

BIE: Waar waren we gebleven?

RAY: Je was er zeker van.

BIE: “Dit betekent dat ik nooit een vriendje zal hebben. Dat ik nooit kinderen zal krijgen. Nooit een huis zal bezitten. Ik zal zelfs nooit vrienden hebben. Ik zit in de val, ma. Wel, ik wil vrij zijn. En ik wil ook dat jij vrij bent. Dit komt van ergens heel diep in mij en voor het eerst in mijn leven begrijp ik waarom mensen in god geloven. Maar zelf kan ik het niet. Het enige waar ik kan in geloven is verlossing. Voor ons beiden. Het spijt me dat jij het bent, jij, van wie ik het meest ter wereld houd en die het meest ter wereld van mij houdt, dat jij het bent die dit moet doen. Maar je hebt geen keuze. Extreme sedatie lijkt me de beste oplossing. We kunnen het samen doen. En ik kan je helpen. Er zijn ergere dingen dan de dood, ma. Dat weten we toch allebei. Ik heb geen woorden om te zeggen hoeveel ik van je houd. Ik hoop dat je ooit in staat zal zijn om het mij te vergeven.”

Teken nu met Bommelbie.

RAY: Bommelbie?

8

BIE: Zo noemt ze mij. Mama. Zij noemt mij Bommelbie.

Scène 2.

Bie ligt op haar bed en heeft kennelijk veel plezier. Mrs James staat Ray aan te kijken van over de rand van haar bril. Mrs. James -advocate van beroep- is overduidelijk een zeer zelfbewuste vrouw. Ze loopt gekleed in een duur mantelpak, dat ze evengoed in de rechtbank zou kunnen dragen. Ze houdt het cv van Ray in de hand. Ze bekijkt het en kijkt dan naar Ray. Ze is duidelijk niet overtuigd.

RAY: Als u wenst kan ik nog een andere referentie...

KATH: Shh.

RAY: Ik heb wel een pak ervaring opgedaan toen ik met...

KATH: Shh.

Mrs. James slaat het blad om, leest het tweede blad en bekijkt hem opnieuw. Ray probeert een glimlach te produceren. Foute gok. Mrs. James leest verder. Het is alsof Ray voor zijn onderwijzeres van toen staat en dringend naar het toilet moet.

RAY: Scheelt er iets?

KATH: Er scheelt zonder enige twijfel iets, Raymond. Jij bent een man.

RAY: (Blij.) Ja. Ja, dat klopt. Bedankt.

KATH: Ik had een dame gevraagd.

RAY: Die zijn op.

KATH: Op?

RAY: Ik denk dat ze dachten dat ik het-daarna-pas beste was.

Bie lacht ingehouden met de hand voor haar mond.

RAY: 't Is kwestie van perceptie. Mijn idee... Maar ik wil me niet opdringen. Als dat gendergedoe het ijs niet kan kraken –Bie dacht van niet, maar kom– Kraken? Breken eigenlijk. We konden het best met mekaar vinden, meer niet. Maar als dat het obstakel is en

als het ijs dat niet kan breken... Dat is toch zo?

9

KATH: Was dat Nederlands?

RAY: Wat?

KATH: Als ik rechtuit moet spreken, Raymond, dan zie ik het eerlijk gezegd niet zitten

RAY: Oh. Ah? Euh... Wel ja...

KATH: Jongeman, hou alsjeblieft op met geluidjes maken.

RAY: Geluidjes? (*Mompelt wat.*) Sorry.

KATH: Nochtans. Om één of andere obscure reden ziet mijn dochter het wel zitten. Ze beweert zelfs dat ze je leuk vindt.

RAY: Wel, dan kent ze me nog niet goed!

KATH: Dat dacht ik ook.

RAY: Maar Bie vindt me leuk?

KATH: De naam van mijn dochter is Beatrice, Raymond.

RAY: Natuurlijk.

KATH: Beatrice!

RAY: Klopt!

KATH: Draai eens rond. Draai rond.

RAY: Wat is dat in uw familie zeg, met dat ronddraaigedoe?

KATH: Raymond.

RAY: Sorry, maar het is wel redelijk ongewoon.

KATH: Nu! (*Hij doet het.*) Stop! (*Ze kijkt naar zijn achterwerk, maar is niet onder de indruk.*)
Mmmm. Ga door. Goed. We zullen een poging wagen. Bij wijze van proef.

RAY: Uiteraard.

KATH: Een ernstige poging. Steeds bij wijze van proef.

RAY: Akkoord.

KATH: En er zijn basisregels.

RAY: Basisregels. Mooi. Ik zou graag...

KATH: Eén.

RAY: Zal ik ze noteren? Zijn het er veel?

KATH: Zinnelijkheid.

RAY: xcuseer?

KATH: Ik zei: zinnelijkheid.

RAY: Uiteraard!

KATH: Als ik ook maar het minste vleugje van een onzinnelijke gedachte waarneem...

RAY: Mrs. James, ik garandeer u...

KATH: Twee.

RAY: Twee...

KATH: Stiptheid.

RAY: Ik ben stipter dan stipt.

KATH: Drie: vriendelijkheid.

RAY: Ha ja. Vriendelijkheid. Natuurlijk. Dat is toch het belangrijkste, nietwaar? Het zit in onze opleiding: empathie, authenticiteit en een onvoorwaardelijke positieve visie. Dat betekent toch zoveel als vriendelijkheid, of niet soms?

KATH: Zonder goedkope sentimentaliteit. Ik heb een hekel aan goedkope sentimentaliteit.

RAY: Hekel aan goedkope sentimentaliteit. Klopt. Is dat vier? Of een soort drie b?

KATH: Vier.

RAY: *(Op zijn vingers tellend, terwijl hij binnensmonds mompelt.)* Zinnelijkheid: uitmuntend. Stiptheid: buitengewoon. Vriendelijkheid: de norm – maar zonder goedkope sentimentaliteit. En?

KATH: Geheimen. Geen geheimen. *(Ray kijkt naar Bie.)* Heb je me gehoord, Raymond? Alles wat mijn dochter je vertelt, maar dan ook alles, hoe onbetekenend of onbeduidend het in jouw oren ook moge klinken, dien ik te weten. Je deelt het me mee.

RAY: Wel, dat klinkt prachtig, maar...

KATH: Geen gemaar, Raymond. Wat sta je daar op één been te balanceren?

Ray gaat op twee benen staan, bekijkt ze en kijkt dan naar Mrs. James.

KATH: Laat maar. Ben jij voldoende gekwalificeerd om voor mijn dochter te zorgen?

RAY: Ik heb twee jaar ervaring, zoals ik al zei, of toch bijna zei voor u 'Shh' zei, wat ik terloops gezegd, volkomen begrijp, ik heb zo af en toe een flinke 'Shh' nodig en ik heb gewerkt met twee personen die eigenlijk...

KATH: Ja, dat weet ik allemaal.

RAY: Juist. Euh... Ik ben gegradueerd in...

KATH: Ook dat weet ik, Raymond.

RAY: Mijn hobby's zijn:

KATH: Wat staat er eigenlijk niet in uw cv?

RAY: Niet?... Euh... Privé dingetjes.

KATH: Waarom oefen jij dit beroep uit?

RAY: Oh. Wel, omdat ik... omdat... Omdat ik het graag doe?

KATH: Stel je de vraag of deel je het gewoon mee?

RAY: Delen?

KATH: Jij zorgt dus graag voor andere mensen?

RAY: Ja. Ik bedoel, als je 't zo stelt klinkt het misschien een beetje vreemd, maar dat is niet zo, en ik ben ook niet zo, ja goed, ik ben misschien een beetje zo, niet vreemder dan om het even wie, ik bedoel, ik heb ook mijn kleine kantjes, maar die heeft toch iedereen. Ja toch? Ik bedoel, u zal toch ook wel uw kleine kantjes hebben, neem ik aan, Mrs. James? Of specifieke kenmerken? Idiosyncrasie?

KATH: Ik weet wat die term inhoudt, Raymond. Het verwondert me alleen dat jij dat ook weet.

RAY: 't Is één van mijn favoriete woorden, zoals *bivak*, wat een soortement geïmproviseerd kamperen is. Bij de scouts. Alleen op patrouille. Ik was dol op de scouts. Op dat kamperen na. En die badges. Veel te competitief. Ik heb alleen die van thuishulp gekregen en mijn ma naaide het schildje er zelf op. Tja, een klein schandaal natuurlijk, maar we hebben het overleefd. "Als je een woord niet begrijpt, zoek het dan op", zei ze altijd. "Zoek het dan op." Goed opgekleefd. Sorry, wat was de vraag ook weer?

KATH: Waarom zorg jij graag voor andere mensen?

RAY: Ik word hier door dat mens compleet geroosterd. Sorry! Sorry! Heb ik dat luidop gezegd? (*Bie giechelt.*) Euh... Wel, sorry, dat is het zowat. Ik doe graag wat ik doe. Ik denk dat ik het goed doe en vreemde ogen dwingen, nietwaar. Of zoiets. Ik bedoel, dan gaat het gemakkelijker. (*Kijkt naar Bie.*) Soms toch. Omdat er een zekere afstand gecreëerd wordt, ziet u. En het heeft misschien iets te maken met Sandra, mijn grote zus, die keiveel aandacht nodig heeft en zo ben ik er om zo te zeggen in grootgebracht. Voor anderen zorgen - voor haar dan - 't zit me in 't bloed, denk ik. Ze zit nu in een home, ons Sandra. 't Is daar goed, hoor. Veel bomen en zo. Het werd mijn ouders eigenlijk een beetje te veel, ze zijn al van een zekere leeftijd. Zowat van de uwe, dacht ik, Mrs. Jam... Niet dat ik bedoel dat u oud zou zijn, bijlange niet, en ik verwijt het u

ook niet...hen niet! Want zij hebben toch ook hun eigen leven, ze moeten toch ook iets doen met hun leven, begrijpt u. 't Is zoals met de lotto.

12

KATH: De lotto.

BIE: Ik heb hem graag. Niet-gay-Ray.

KATH: Excuseer?

RAY: Ik heb het je al gezegd, Beatrice. Ik ben geen nicht. Ik bedoel, hoe zou ik het kunnen zijn? Ik kom uit Belfast!

BIE: Schitterend!

RAY: Sorry, Mrs James, fuck godverdomme... Oh shit! Oh sorry, sorry, ik... ik...

KATH: Niks aantrekken van die shit, Raymond, bol het maar af.

RAY: Ha ja... Moet dat dan... U meent het?...

KATH: Wacht. (*Stilte.*) En kom morgen terug.

RAY: Morgen terug?

KATH: Morgen.

RAY: Echt?

KATH: Echt.

RAY: Op proef?

KATH: Op proef.

RAY: Met basisregels.

KATH: Uiteraard.

RAY: Vier. En drie b. Wow! Ik ben er totaal ondersteboven van. Wow! Dat doet me enorm veel plezier. Alsof ik echt iets bereikt heb. Eerlijk waar. En ik laat u niet in de steek. Zeker niet. Maar als ik het toch zou doen, dan is het puur toeval. Maar ik doe het niet, u zal wel zien.

BIE: Bedankt, ma.

RAY: Ja, bedankt, ma... Mrs. James! Sorry! Echt hartelijk bedankt.

KATH: Graag gedaan.

RAY: En ik zal het graag doen ook. Echt waar.

Bie geeft Ray een blad papier.

KATH: Dienstregeling.

RAY: Perfect. We zijn er klaar voor. (*Haast in zichzelf.*) Begin: 7 uur. Cool. Dan de catheter,

Ray leest verder terwijl Bie spreekt.

BIE: 7.45 u. Ontbijt en medicatie 1. Morfine indien noodzakelijk.

Bie duidt op de lade van een kast.

KATH: De medicatie zit in de lade. *(Ze duidt op de lade.)* Alles voorzien van een labeltje.

RAY: Cool.

BIE: 8.30 u. tot 11: rust. 11 tot 12: muziek op goede dag. Lezen of hanger.

Bie duidt op op de doos met de hangers.

RAY: Hanger?

KATH: Ze zitten in dat doosje. *(Ze duidt op de doos met de hangers.)*

RAY: Oh, juist. Oké.

BIE: Als ik een goede dag heb, maak ik oorbellen. Een klein feestje.

KATH: Beatrice maakt prachtige oorbellen.

RAY: Juist.

BIE: Blijkbaar geven ze me het gevoel dat ik tot iets in staat ben. Dan volgt de lunch. Wat daar moet voor doorgaan. Daarna medicatie 2. Morfine indien noodzakelijk. Catheter, toilet en massage. Dan siësta. Lezen, muziek, of indien mogelijk...

RAY: Nog een oorbel. Wow!

BIE: Je leert snel, Raymond.

RAY: Dan avondmaal. Medicatie 3. Morfine indien noodzakelijk. *(Tot Katherine.)* Dan om 18.30 u. komt u thuis en lost u mij af.

KATH: Soms geraak ik wat vroeger weg, maar het zal ten laatste 18.30 u. zijn.

RAY: Gaaf.

KATH: Zijn er nog vragen?

RAY: Euh... Nee. Het lijkt me zowat de standaardprocedure.

KATH: Wel, in dat geval, Raymond...

BIE: Lange uren blijven duren. Pas op voor zotte kuren.

RAY: Ja?

KATH: Mag je gaan.

14

RAY: Bedankt, Mrs. James. Oké, het is beter dat ik nu opstap, als ik dan toch... Ik zie u beiden morgen. Zeven uur stipt. Zonder fout. Met zinnelijkheid en zo. Juist. Tot kijk, Bie.

KATH: Beatrice.

RAY: Klopt!

BIE: Dag, Ray.

Met één vingertje wuift ze hem uit. Ray wuift op dezelfde manier terug.

RAY: Dag Mrs. James. Nogmaals bedankt. Da-ag. (Af.)

BIE: Hij zal goed zijn voor ons.

KATH: Ik hoop dat je gelijk hebt, schat.

BIE: Ik geloof van wel.

KATH: Hij heeft tenminste een strak kontje.

BIE: Katherine James!

KATH: Het komt in orde, Bommelbie. Samen kunnen we het aan.

BIE: Samen met niet-gay-Ray.

KATH: Je vader zou hem *haten*.

BIE: Ja. (*Glimlach.*) Weet ik.

Scène 3.

Rays eerste dag. Hij heeft een plastieken kommetje vast van het soort waarmee je kleine kindjes voedt en in de andere hand houdt hij een plastieken lepeltje. Er hangt een theedoek over zijn arm. Terwijl hij aan het praten is, zit hij te gesticuleren, waarbij de kom en de lepel gebruikt worden. Hij vergeet echter niet het voedsel op tijd te mengen. Bie's innerlijke zelf zit op de rand van het bed.

RAY: Het gaat over *false belief*, noem het voor mijn part een *misdacht*. En dat is het grote verschil. De beste manier om het diets te maken... Stel je voor dat je in het bezit bent van twee poppen. (*Legt kom en lepel opzij en neemt twee poppen.*) Niks bezit, niks stel je voor. Schitterend. Cool. Laten we deze hier Sally noemen en de andere Anne.

- BIE: Feitelijk heet deze Jo en zijn zusje heet Janet.
- RAY: Janet?
- BIE: Lang verhaal. Maar goed, laten we hen voorlopig Sally en Anne noemen.
- RAY: Janet? Nu zit je toch behoorlijk de spot te drijven met mijn malle figuur?
- BIE: Nee.
- RAY: Als er iets is dat ik niet kan laten betijen, dan is het dat iemand behoorlijk de spot zit te drijven met mijn malle figuur. Dat ergert me mateloos.
- BIE: Maar echt. Ze heet zo.
- RAY: Oké dan, Beatrice. Dan buig ik eerder naar de neiging om je voor deze ene keer te geloven. Maar ik sta in dubio. En ik wil dat jij dienaangaande terdege tot een zeker besef komt.
- BIE: Bie.
- RAY: Ja. Maar...
- BIE: Geen gemaar, Ray. Gewoon Bie. Ga door.
- RAY: Goed dan. Jo en Janet. En Jo heeft een mandje (*Hij neemt iets dat als mandje en doosje kunnen dienen.*) en Janet een doosje. Ze doen het volgende: ze spelen voor het subject - een kind of een volwassene al naar gelang-. Het subject is de persoon die getest wordt. Zo noemen ze die.
- BIE: Ray-sultaat!:Ik ben het subject.
- RAY: En ze spelen voor het subject een toneeltje, zoals in het theater.
- BIE: Ik houd van theater.
- RAY: Ja?
- BIE: Drama. Ray-petitie, Ray-gisseur, Ray-pertoire.
- RAY: Ik heb nog in het schooltoneel gespeeld: de hartenkoningin. "Hak zijn hoofd af!" Vooral het witte konijn vond ik knap. Brilletje, heel grote tanden. Geweldig.
- BIE: Ray-productie.
- RAY: Dus: Jo heeft een mandje en Janet een doosje. Jo legt een knikker in zijn mandje en verlaat de kamer. De Do Do Do De Da Da Da...
- BIE: Ray-nyatta Mondatta. Ray Ban. (*Ze zoekt haar zonnebril en zet hem op.*)
- RAY: En terwijl Jo even weg is, neemt Janet de knikker stiekem uit zijn mandje en stopt ze hem in haar doosje.
- BIE: Waarom doet ze dat?

RAY: Weet ik niet. Maar zo is de test. Luister, als je niet graag hebt dat ik zoveel uitleg geef, dan houd ik ermee op. Als het vandaag te lastig voor je is... 16

BIE: Dan zal ik het wel zeggen.

Bie doet haar mond wijd open. Ze is net de een vis op het droge. Ray stopt een beetje voedsel in haar mond en veegt hem schoon.

RAY: Heb je er iets op tegen als ik die afzet? Ik zie hoe ik je zit te voeden en dat is nogal akelig. Ik kan de lichten even dimmen als je wil.

BIE: Niet nodig.

RAY: Bedankt. *(Hij zet haar bril af en geeft haar opnieuw een lepeltje.)* Zelf heb ik het meer voor croissants. Met amandelen. Ooit geproefd? Te gek. Echt te gek.

BIE: Ik haat die smakeloze shit.

RAY: Gewoon happen en slikken. Zo... Nu, Jo die komt even later terug, -of iemand brengt hem terug. Hij kan uiteraard niet uit zichzelf terugkeren, want hij is een pop- hoe dan ook, hij is terug. En als je dan aan het kind vraagt, sorry, aan het subject vraagt waar het denkt dat Jo naar zijn knikker zal zoeken...

BIE: In zijn mandje.

RAY: Precies! En daar gaat het net om, want dat is wat jij of ik zullen zeggen. Want wij weten dat Jo zijn knikker zal zoeken waar hij hem gelaten heeft. In zijn mandje. Autistische mensen zullen dat niet doen. Autistische subjecten zullen in deze test niet slagen, omdat ze denken dat Jo de knikker gaat zoeken in het doosje van Janet. Ze weten dat de knikker daar zit, omdat ze gezien hebben dat Janet de knikker daar gestopt heeft. Begrijp je? Ze snappen niet wat wij snappen. Omdat ze niet snappen dat Jo niet weet wat zij weten.

BIE: Dit is eigenlijk enorm boeiend, Ray.

RAY: Het is eigenlijk e-norm boe-iend! Zoals je zegt. Open. Het betekent dat... Bie, opendoen.

BIE: Ze snappen niet dat Jo anders kan denken dan wat zij denken.

RAY: Ze snappen niet dat Jo anders kan denken dan wat zij denken. Dat Jo een *false belief*, een *misdacht* kan hebben dat zijn knikker daar is waar hij hem gelaten heeft. Dat is de reden waarom Sandra niets waard is. En dan bedoel ik: totaal niets waard is wat sociale omgang betreft. Nog een paar lepeltjes en we zijn er. *(Stopt weer een lepeltje voedsel in*

haar mond.) Flinke meid.

BIE: Hou op met je *flinke meid*.

17

RAY: Want als je niet begrijpt dat mensen handelen naar hun persoonlijke overtuiging, dan kan je nooit voorspellen wat ze gaan doen of zelfs of ze je graag mogen, en dan kan er onmogelijk sprake zijn van sociale omgang. Neem nu... Neem nu dat je in een bar met iemand zit te flirten of zo. Stel je dan eens voor hoe je zou reageren als je niet zou weten dat de mensen anders denken en voelen dan jij? 't Is wel geen goed voorbeeld, want ik weet nooit hoe ik moet reageren als ik zit te flirten, ik kan nooit voorspellen of ze me mogen of niet. En dat is net het geweldige van alcohol. Als je genoeg drinkt, geef je er niet om of je iets kan voorspellen of niet. Je gaat ervoor en je ziet wel waar je eindigt. Daarom noemen ze autisten geest-blind omdat ze letterlijk blind zijn voor wat zich in de geest van anderen afspeelt. Ik denk dat wij allemaal een beetje autist zijn, een beetje blind, snap je wat ik bedoel? Ik bedoel dat ik denk dat ik het beslist moet zijn. Ook al heb ik pakken tests afgelegd, toch denk ik dat ik het ben. Zo kwamen ze het van Sandra te weten, want zij slaagde niet in de test. Dat ze het zo te weten kwamen... (*Compleet andere toon.*) Bie, luister. Ik voel me niet goed met die... die brief.

BIE: Ik vroeg me al af wanneer die draak de kop ging opsteken.

RAY: Je kan het me moeilijk verwijten als ik me niet houd aan al die... die...

BIE: Basisregels.

RAY: Zinnelijkheid, stiptheid, vriendelijkheid zonder goedkoop sentimenteel te doen.

BIE: En tenslotte, geen...

RAY: Ik moet je eigenlijk iets bekennen. Ik wist amper wat zinnelijkheid inhield tot ik thuis was. Ik heb het opgezocht. Bijna niet om geloven. Ik bedoel dat ik begon te blozen. Echt. Zo'n soort rouge. En je zal waarschijnlijk denken dat ik goed geschift ben, en ik snap wel dat je ma regels heeft om -volkomen normaal- je te beschermen, alleen... de waarheid is, Bie, dat ik eigenlijk niet deug voor geheimen. Denk je dat ik getikt ben? Ja, hé? Ik weet dat je het denkt. Denk je niet? Zie je, nu speel ik hier voor geest-blinde. Ik kan maar niet ontdekken wat jij denkt, maar jij kan dat wel. Ik ben iemand die zich vlug schuldig voelt en van al die geheimdoenerij krijg ik...

BIE: Staartjes?

RAY: Sorry?

BIE: Staartjes!

RAY: Precies! Van geheimdoenerij krijg ik staartjes.

BIE: En je ergert je mateloos als je denkt dat iemand behoorlijk de spot zit te drijven met je malle figuur. 18

RAY: (*Zegt heel direct wat hij bedoelt.*) Je mag haar die brief niet geven, Bie. (*Haar gelaat verhardt zodra ze hem bekijkt.*) Je mag niet. Ze is je moeder.

Bie bekijkt hem. Stilte. Dan glimlacht ze plots.

BIE: Ik heb nog een opdracht voor je, Ray. Kom hier. Maak je geen zorgen, het is niet een nieuw dictee. Kom hier. (*Hij doet het.*) Het is een beetje gênant.

RAY: Gênant? Waarom? Er is geen reden om je te generen. Ik ben degene die je kont veegt.

BIE: Goed dan. Als je 't zeker weet.

RAY: Komaan, Bie, spuw het uit.

BIE: Ik heb al negen jaar lang geen seks meer gehad.

Ray kijkt haar aan. Ze knikt bevestigend.

RAY: Amai!

BIE: En de laatste keer, negen jaar geleden dus, was mijn eerste keer. Ik kan het me zelfs niet herinneren want ik was totaal doorzopen.

RAY: Brute pech.

BIE: Maar het zou kunnen gebeurd zijn, Ray. Ik heb echt geen idee.

RAY: Beatrice James!

BIE: Nu vraag ik je niet om seks te hebben met mij.

RAY: Goed zo! ...Sorry, dat was niet correct van me. Niet dat ik je niet aantrekkelijk zou vinden, want jawel, dat ben je wel, je bent erg mooi, ik bedoel, nee, dat wou ik niet suggereren, oh... godverdomme.

BIE: Ben je uitgepraat?

RAY: Voorlopig toch.

BIE: Mooi.

RAY: Negen jaar.

BIE: Tegen wie zeg je het.

RAY: Ik houd van seks.

BIE: Echt?

RAY: Echt.

BIE: Dat is toch gaaf.

19

RAY: Ik denk het. Maar ik heb een slechte gewoonte, soms verwar ik het, gewoonlijk eigenlijk, of liever bijna altijd, met liefde en dat is naar mijn ondervinding niet zinnig.

BIE: Nee, dat *is* zinnig.

RAY: Niet waar. Dat kan ik je wel vertellen. Soms heeft seks alleen te maken met de daad an sich.

BIE: Daar ben ik het volkomen mee eens.

RAY: Luister, Bie. Ik probeer niet stoer te doen, het is gewoon zo. Dit is de eenentwintigste eeuw. Seks kan alleen maar met seks te maken hebben. Liefde is iets totaal anders.

BIE: Het is goed dat jij het verschil ziet.

RAY: Dat probeer ik toch.

BIE: Want ik wil dat je me masturbeert.

RAY: (*Voedt haar.*) Natuurlijk probeer je dat. Zo... Slikken.

BIE: Ik wil dat jij me masturbeert.

RAY: Sorry?

BIE: Ik wil eens iets voelen dat geen pijn is of ziek zijn. Ik wil begeerte voelen.

RAY: Je wil dat ik wat doe? (*Neemt zelf een lepeltje van haar eten.*)

BIE: Komaan zeg, Ray. 't Is maar even friemelen. Of heb je geen kloten aan je lijf?

RAY: Kloten?

BIE: Oké, verkeerd geformuleerd. Wil je me helpen?

RAY: Abso... abso... absoluut niet!

BIE: Waarom niet?

RAY: Waarom niet?

BIE: Het is alleen maar een daad. Er komt geen liefde aan te pas.

RAY: Omdat, omdat... Omdat ik een *beroeps* ben.

BIE: Precies.

RAY: Een professionele *zorgverlener*. En dàt... dat ligt buiten mijn gambiet.

BIE: Gebied.

RAY: Gebied?

BIE: Gebied.

RAY: Wat is een gambiet dan?

BIE: Een openingszet, zoals in schaken.

RAY: Dat is een gamma.

20

BIE: Een gamma is een reeks. Zoals: “Hij bespeelt het hele gamma aan emoties van A tot Z.”

RAY: Oh.

BIE: Dus?

RAY: Dus?

BIE: Help me. Dit is mijn laatste kans.

RAY: Open, alsjeblieft.

BIE: Ik proef toch niks. *(Hij geeft haar een lepel.)* Ik proef niks. *(Hij geeft haar opnieuw een lepel.)* Ray... Ray, help me.

RAY: *(Geeft haar de laatste lepel.)* Komaan, Bie. Daarna kun je me leren hoe je een oorhanger maakt.

Bij het woord oorhanger spuwt Bie haar mondvul eten over Ray uit. Dan neemt ze een tijdschrift van het bed en keilt het naar Ray. Hij ontwijkt het. Bie gooit een ander tijdschrift. Hij ontwijkt opnieuw. En nog eens. En zo een paar keer na mekaar.

BIE: Ij meewige lawaawd . E moe mij welpen. IJ...ij... uil zanet.

RAY: //Hou op, Bie. Bie! Stop ermee! Stop! Voor eens en voor altijd, ik ben geen janet. Homo. Jij, je bent niet vriendelijk. Absoluut niet vriendelijk. *(Ray bekijkt zichzelf en ziet hoe hij onder de smurrie zit.)* En als ik het rechtuit moet zeggen, deze t-shirt is Giorgio Armani en die jeans zijn van Dolce et Gabbana.

BIE: Rotte smeerlap!

RAY: *(Steekt de hand op in een gebaar van “momentje ajb”.)* Je stelt mijn geduld bijzonder scherp op de proef, jongedame.

BIE: Eruit! Eruit, zeg ik! Mijn kamer uit!

RAY: Luister, Bie. Luister, alsjeblieft. Ik heb voor mezelf een basisregel. Eén enkele maar. En ik denk dat we daar duidelijk moeten over zijn. Die regel is heel eenvoudig. Het is respect. R.E.S.P.E.C.T. Wederzijds respect. Van mij naar jou. Van jou naar mij. Ik draag nu al de last van die verschrikkelijke brief van jou en ik heb je al uitgelegd hoe moeilijk dat voor me is. Respecteer dat dan, alsjeblieft. Respecteer mij daarom en hou op met dat kinderachtige gedoe, want ik laat dit in geen geval nog toe. Zo niet ben ik verplicht om mijn ontslag in te dienen en ik weet, denk ik toch, dat jij dat niet wil. Dat hoop ik

tenminste. Ik kan heel veel voor je doen. Heel veel. En dat zal ik naar best vermogen, maar jij mag niet van mij profiteren. Als ik nee zeg, dan heb je dat te respecteren. Want als Ray nee zegt, dan bedoelt Ray ook nee. Ja? Gaan we akkoord, of niet? 21

BIE: *(Na een lange pauze.)* Veeg dat af. Je lijkt op mij.

Ray bekijkt zichzelf en veegt wat weg. Dan maakt hij aanstalten om zijn shirt uit te trekken, maar hij voelt zich ongemakkelijk. Bie ziet het.

BIE: Och, verdomme, Ray, trek dat dan uit. Of denk je soms dat ik je ga bespringen? Ginder moeten ergens kleren liggen.

Ray trekt zijn shirt uit en gaat naar de kleren. Voor het eerst bekijkt hij het rek met jurken. Hij vergeet meteen dat hij half gekleed loopt.

RAY: Wow, zeg. Kijk eens. Wow. Zijn die allemaal van jou? Prachtig gewoon. *(Hij houdt zichzelf een jurk voor.)* Hou jij van dansen, Bie? In één van deze zou jij tegen een storm op kunnen dansen. Welke draag je 't liefst? Deze misschien? Ik durf wedden van wel. Bijzonder mooi. *(Hij houdt de jurk voor. Ze bekijkt hem.)* Of deze? Ik wed dat je in deze hier een miljoen dollars waard bent. Eigenlijk denk ik dat zelfs ik hierin een miljoen dollars waard ben. *(Hij begint de jurk aan te trekken.)*

BIE: Wat ga je doen?

RAY: Ik neem je mee uit dansen. In jouw prachtige jurk.

BIE: *(Ondanks zichzelf, een glimlach.)* Ray!

RAY: Niet lachen, je was aan het mokken. Of ben je dat al vergeten? Wat een pak schoenen! Familie van Imelda Marcos of wat? Niet lachen, heb ik gezegd. Deze!

Hij trekt een paar schoenen van Bie aan en draait rond. Bie klapt in de handen. Ze is de ruzie al vergeten.

RAY: Oké. Muziek! Muziek! Muziek! *(Hij zoekt muziek op de ipod.)* God, je bent hopeloos achter. Wat doet al die folkrommel hier nog? Goed, dit is wat anders! Dit is geen klein bier! Het is niet de bedoeling zout te strooien in je reeds diep-geïnfecteerde wonde, maar dit hier, dierbare vriendin, heeft tenminste een melodie. *(We horen "Respect" van Aretha Franklin.)* Zo. Leid me. Met je hand. Ik ben jij. Jij maakt kleine gebaren en ik

doe ze in 't groot. Oké? Komaan, leid mij, dirigeer mij!

Bie geeft toe en zachtjesaan dirigeert ze Ray met de hand. Ray doet zijn best om te volgen. 22 Hij danst voor Bie. Bie doet mee op het bed. Ze lachen allebei. Hun vrolijkheid vergroot alsmaar tot Mrs. James plots binnenkomt. Ray ziet haar en houdt op.

BIE: Oh, shit!

Mrs. James zet de muziek af.

RAY: Hallo, Mrs. James. Tja. Het gaat zo goed als onmogelijk zijn om hier enige uitleg aan te spenderen.

BIE: Uittrekken.

RAY: We hadden u voor vanavond eigenlijk niet verwacht. Is alles verder in orde?

KATH: Trek die jurk van mijn dochter uit.

RAY: *(Niet gehoord door de anderen.)* Het was mijn schuld, ma.

KATH: Nu.

RAY: Zoals u verkiest. *(Doet het.)*

BIE: *(Idem.)* Het was mijn schuld. Ik was het. Ik heb het hem gevraagd. Ik was het, ma. Ik heb het hem gevraagd. Ik heb het hem gevraagd!

KATH: De schoenen.

BIE: *(Idem.)* Ma!

RAY: Ja, natuurlijk. Ze zijn erg mooi, hé?

BIE: *(Idem.)* Ma!

RAY: Misschien kan ik...

KATH: En maak nu dat je mijn huis uit bent, Raymond.

BIE: *(Idem.)* Hij deed het voor mij. Voor mij, ma. Hij deed het voor mij.

Ray raapt zijn spullen bij mekaar en maakt zich klaar om te vertrekken.

BIE: Nee! *(Roept, toch hoort men haar niet.)* Nee! Nee! Nee! Nee! Nee! Nee-ee-ee...

KATH: 't Is in orde, hoor, Bommel. Ik ben er.

RAY: Sorry, Bie. Tot ziens, Mrs. James. *(Af.)*

Zodra Ray weggaat barst Bie los.

BIE: *(Idem.)* Nee-ee-ee-ee!

23

Scène 4.

De volgende avond. Mrs. James zit bij het bed van Bie nota's door te nemen. Soms schrijft ze iets op. Bie's innerlijke ik zit op het bed en bladert in een fotoalbum. Een van haar poppen zit naast haar. Mrs. James hoort maar twee zinnnetjes van wat Bie zegt.

BIE: Papa zag er toch echt knap uit, hé. *(Mrs. James leest gewoon verder.)* Ziet. Mooie man, mijn vader. Het is oké als je hem nog altijd haat, ma. Hij heeft je gekloot, ma. Ons. Compleet. “Heb de middelen niet om alles te regelen.” Re-gelen. Valt er voor mij nog wat te re-gelen? Dikke flop, veronderstel ik. Ontsnappen. Snap ik. Echt. Lost niks op. Kut. Weggelopen. Laten vallen. Laten stikken. Kan ik niet. *Kan ik niet!* Ze is jouw moeder. Hij hield van ons. Houdt van. Weet ik. En we zijn allemaal egoïsten, dat moet wel, en hij ging eraan kapot. Doorrrge- drrraaid dolllgedrrraaid ingesstort.

KATH: *(Heeft haar paperassen weggelegd en komt nu naast haar dochter op het bed zitten.)* Hij zag er echt knap uit, hé. Je vader. Mooie man toch. Je bent toch niet boos meer? Bommel? Ik weet dat je Raymond graag mag, maar ik moet hem kunnen vertrouwen en... Ik deed het voor 't goed van ons beiden. Dat begrijp je toch, hoop ik? Natuurlijk begrijp je dat. Dat weet ik wel. *(Ze bekijkt een foto.)* God, da's langer geleden dan gisteren. *(Ze slaat een blad om.)* Weet je dit nog? Je was nog erg jong toen.

BIE: Onze eerste vakantie.

KATH: Onze eerste echte vakantie samen. We waren niet eens een jaar getrouwd.

BIE: 't Waren eigenlijk jullie wittebroodsweken.

KATH: 't Waren eigenlijk onze wittebroodsweken. We hebben jaren samengeleefd nadat we waren afgestudeerd.

BIE: Hij was je eerste echte vriend.

KATH: We dachten zelfs niet aan trouwen. Je vader was een rabiante tegenstander van het huwelijk, maar op een dag kwam jij van school, compleet over je toeren. De kinderen moeten het over hun ouders hebben gehad en jij vertelde hen dat jouw ouders niet getrouwd waren en één van hen -of waren het er twee?- begonnen je te treiteren. Nee, 't was er toch maar eentje, zo'n klein blondje, krulletjes, en die noemde je... Wel ja...

BIE: Bastaard.

KATH: Vijf jaar was ze. Curieus toch. Ik zie haar nog zo voor me staan. Hoe heette ze weer?

BIE: Jo Slater. Mijn beste vriendin. 24

KATH: En toen je vader thuis kwam ging hij direct op één knie zitten en daar, op dat moment, vroeg hij mij ten huwelijk. Hij drong er zelfs op aan om het niet langer uit te stellen. Hij viel uit zijn rol, uit liefde. Zijn gebaar was een pure blijk van liefde. Voor jou. En dit, dit was onze huwelijksreis.

BIE: Minnaar. Dierbaar. Betrouwbaar. We blijven voor eeuwig bij mekaar.

KATH: We vinden wel iemand anders, Bommel. Beloofd.

BIE: *(Ritmisch.)* Windy wandelt met Bommelbie. Samen zingen ze 'n melodie.

KATH: Mijn eerste echte vriendje. Samen zongen we een melodie. Weet je nog? Natuurlijk. Je mag hem niet haten, je papa. Hij deed zijn best. Maar hij verdroeg het niet om je zo te zien, zonder in staat te zijn om je te helpen.

BIE: *(Ritmisch.)* Verlaat mij wel, verlaat mij nie. Samen zingen we 'n melodie. *(Gewoon.)* Hij heeft er geen benul van wat eenzaamheid is.

KATH: Haat hem niet, schat. Haat is zo... Als ik hem soms haat is dat alleen maar omdat...

BIE: Zeg hem dat hij moet terugkomen.

KATH: Wat zei je, schat?

BIE: Ray. Zeg hem dat hij moet terugkomen.

KATH: Beatrice, liefje, daar hebben we het al uitgebreid over gehad. We vinden wel iemand. Iemand die geschikt is.

Bie reikt onder één van haar kussens en neemt de brief.

KATH: Wat is... Heb je een brief geschreven? Dat is heel goed!

Bie lacht droevig en geeft de brief aan haar moeder.

KATH: Wil je dat ik hem openmaak? *(Bie knikt.)* Is het in verband met...?

Mrs. James opent de enveloppe, haalt de brief eruit en begint te lezen. Ze kijkt naar haar dochter, dan naar de brief. Ze aarzelt en dan gaat ze zitten, zoals in de brief gevraagd wordt. Ze kijkt naar haar dochter. Bie kijkt naar haar moeder.

BIE: Er was een meisje op school. Ze heette ook Jo. Grappig. Haar achternaam kan ik me onmogelijk herinneren, ook al probeer ik het al acht jaar lang. Ze had cvs. 25 't Schijnt. Zo werd dat toen gezegd: 't *Schijnt*. CVS. C-V-S. Club Voor Sufferds. Zo dacht ik er ook over, ja goed, ik deed meer dan er zo over denken. Jo was zo mooi, echt heel heel mooi, heel tener en alle jongens... En nu vraag ik me af, is het omdat ik het niet kon of omdat het me eigenlijk geen shit kon schelen? Maar als we het over haar hadden, -niet met haar, uiteraard niet- met haar was het altijd ernstig kijken en vriendelijk knikken, maar achter haar rug, was het... Sorry, ik ben de draad kwijt. (*Bie kijkt per ongeluk naar haar moeder, die ook kijkt. Bie ontploft, maar Mrs. James blijft doorlezen.*) Och kom zeg! Bijt eens door en begin eraan, shit verdomme! Begin er godverdomme aan en hou op met je gesmeek naar aandacht. Stomme Jo met haar chronische fuckvermoeidheid! We zijn godverdomme allemaal chronisch fuckvermoeid! (*Plots opnieuw rustig.*) Ja, misschien heeft empathie een limiet. Een geografische grens. Als er ergens in Pakistan of in India, weet ik veel, een vliegtuig neerstort, wie geeft daar dan een shit om? Indiërs, veronderstel ik, of Pakistani. Ik niet. Toch niet echt. Bijgevolg heeft empathie misschien grenzen. Of misschien was ik toen nog niet in staat om het te begrijpen. Mijn verstand beschermde me, of besepte het, maar wilde niet dat ik ermee zat, of het me zelfs maar kon voorstellen. Misschien heeft Ray gelijk en zijn we allemaal een beetje geest-blind. En als we het zijn of als ons verstand zich afsluit, terugtrekt, weigert, traag maar zeker, om zich in de plaats van... iemand anders te stellen, beseffen we dat dan wel, gebeurt dat dan bewust? Of was het gewoon omdat ik Jo niet wou geloven? En dat ik dacht dat ze zielig was? Heel, heel mooi was ze. Er zijn ergere dingen dan de dood, ma.

Bie bekijkt haar moeder. Mrs. James kijkt een poosje naar niets. Plots staat ze resoluut op en verlaat ze de kamer.

BIE: Wel, pa jongen, wees blij dat je dit niet hebt moeten meemaken.

Scène 5

Een week later. Valavond.

Ray heeft Bie net een bedbad gegeven. Hij draagt medische handschoenen en heeft een spons vast. Bie ligt op haar buik in bed. Ze is geheel naakt en we zien haar kontje. Ze blijft onbeweeglijk liggen: dit is haar echte toestand.

RAY: Katherine. Katherine. Kathy. Kath. Kath James. Rare naam voor een rechter. Kath James.

BIE: Ze is geen wechtew.

RAY: Ze heeft een pruik.

BIE: Ze is adbocade, dommewik. Ben ij nu echt o dom?

RAY: Wil je eens wat weten, Bie? Ik denk dat ik dat echt ben.

BIE: En oem haa nooit Ath. Of Athy. O oemde papa haa.

RAY: Ik ga je nu rechtop zetten, ferm stuk.

BIE: Ferm stuk?

RAY: Je hebt geen idee. Je ma zal in alle staten zijn over het uurschema. Maar ik kon er echt niet vroeger zijn. (*Hij is al vergeten wat hij moest doen.*) Noemt ze je echt Bommel? Ik bedoel, ze leek wel... Oh ja, ik heb een cadeautje voor je. Ik zag het gisteravond in de West End. Fucking twès bwillante. Excusee mon françois.

BIE: Way.

RAY: Ik houd van de West End. 't Zijn de lichten. Ik houd van de lichten. Ik ga veel naar de West End. Allee, niet zó veel. Eigenlijk bijna niet, eigenlijk. Alleen als Roger met mee rijdt. Weet je hoeveel je voor een ticket moet leggen? Niet te doen!

BIE: Way!

RAY: Shit. Sorry Bie. Even afgeleid. Altijd 't zelfde liedje. Concentratie, concentratie, concentratie! (*Legt de spons weg en trekt de handschoenen uit.*) Maar ik classificeer mezelf daarom nog niet als een thespisfreak. Niet echt. Het is de kostumering waar ik voor ga. En het decor. En de muziek. En de pluchen zetels. En de pauze. Ik heb graag een leuke

pauze. Dan neem ik altijd een witte chocola Magnum. On-ge-loof-lijk! Je zou The Acid moeten zien, niet te... Hoewel, sommige shows wel drie uur kunnen duren. Echt 27 waar. Drie uur! En je betaalt je groen. Groen? Sommigen toch. Ik niet. Roger wel. Heeft wat bereikt in 't leven, de Rodge. Dik postje. Ik wed dat hij het inbrengt als onkosten. Zou ik toch doen. Ik spring wel op de boot, maar ik betaal mijn deel. Ik bedoel, dat is maar eerlijk. Ik heb liever niet dat dat ze er me op aankijken, je snapt wel wat ik bedoel, alsof je bij iemand in het krijt staat, alsof je iemand poen moet...

BIE: WAY!!

RAY: Wat? Oh. Heb jij iets met drugs? Of niet? Want sommige mensen hebben dat wel. Echt. Het is in geen geval mijn bedoeling je te veroordelen of je aan te vallen. Jij neemt dus geen drugs? Naast de morfine, bedoel ik. Recreatief dan. Hoewel morfine toch de moeite is. Ja, toch? Veel beter dan witte Magnums. Oh ja, het cadeautje. Ik heb een cadeautje voor je!

BIE: Offedomme, Way! Fuck! Doe ferdew met wat je bezig was!

RAY: Jajaja. Sorrysorrysorry! Komaan, man! Aanpakken! *(Neemt een nieuw nachthemd.)* Aanpakken! Nu ga ik je rechtop doen zitten, ferm stuk. *(Trekt het haar aan.)* Maar ruik dat nu toch eens. Zo fris als een tuil tulpen. Hmmm! 't Is net of je hebt een bad genomen in Timotei. Ben dol op Timotei. Alsof je gewassen bent met Ierse zeep. Hupsakee, hophophop! Daar gaan we! *(Hij komt naast haar zitten bij het voeteinde.)* Het helpt echt. Acid. Produceer je eigen speciale effectjes. Een beetje zoals in Avatar. 't Houdt je interesse levendig, vind ik.

BIE: Wa is ijn a-oetje?

RAY: Klopt! Ik heb een cadeautje voor jou! Waar heb ik het ergens...? Oogjes dicht! Dicht, zeg ik! En... Waar heb ik het nu weer gelegd? Ha! *(Hij houdt een boek voor haar gezicht.)* Ouvrez votre eyes, por favor. *(Bea doet het.)* Taráá!

BIE: *(Neemt het boek.)* Tramlijn Begeerte. *(Staat op.)*

RAY: Nu zou ik niet willen dat je achter die titel iets gaat zoeken. Ik weet best wat voor soort ooglappen jij op hebt. Ga dus niet denken dat ik je iets probeer te flikken. Dit is een toneelstuk, geen cursus vrijen. De titel is symbolisch, snap je. Metafoor? Symbool! 't Is dus symbolisch. Omdat je me verteld hebt dat je van dramatiek houdt. En omdat je begeerte wou voelen. *(Met veel show.)* Twee vliegen, één klap. Ik dank u van ganser harte. *(Opnieuw gewoon.)* Ik dacht dat ik er misschien wat kon uit voorlezen.

Bie begint op en neer te springen. Ray volgt haar met de blik.

RAY: Je vindt het niet gaaf. Ik weet dat je 't niet gaaf vindt.

28

BIE: Jawel!

RAY: Niet waar. Enfin, doet er niet toe. Dom van me.

BIE: Nee, echt. Ik vind het wel gaaf. Bedankt. Het doet me plezier.

RAY: Echt? Of zeg je dat om me plezier te doen? Want als je 't niet goed vindt...

BIE: Hou toch je kwebbel!

RAY: Cool. Ik wist dat je 't fijn zou vinden. Wist ik. Gewoon. Zeg, niets aan je moeder vertellen. Niet over dat stuk, maar over dat optreden. Het Acid theater. Juristen reageren soms nogal vreemd op dat soort dingen. Vooral Engelse juristen, weet ik veel waarom.

BIE: Wat heeft ze gezegd?

RAY: Wie?

BIE: Ons ma. Vertel me wat ze gezegd heeft.

RAY: Niets.

BIE: Niets?

RAY: Niets. Het was de manier waarop ze het zei, snap je. Ik weet dat ze eigenlijk *sorry* bedoelde. Zelfs nog voor ze me de fles wijn gaf. Weet je wanneer je het echt weet? Wel, ik wist het gewoon en zij bedoelde het zo. Zeker van.

BIE: Wijn?

RAY: *(Met een grijns.)* Yeah.

BIE: Er is in dit huis geen alcohol meer geweest sinds mijn pa... *(Pauze.)*

RAY: Je hebt haar de brief gegeven, hé? Ik denk dat je 't een knap stuk zal vinden. 't Is kei-beroemd. Je hebt het toch gedaan? Hè? Je hebt hem toch gegeven?

BIE: Ze heeft al zes dagen niet meer tegen mij gesproken. Geen woord.

RAY: Van 't moment dat ik haar zag, wist ik het. Echt. Toen ze me belde. Ze is je moeder, Bie.

BIE: Ik word er niet beter op, Ray.

RAY: *(Bekijkt haar.)* Nee. Da's waar. *(Stilte.)* *(Plots heel resoluut.)* Weet jij het woord *tram* betekent? Je raadt het nooit. Een bus. De Amerikanen noemen het een tram. Ongelooflijk toch? En deze hier heet Begeerte. Begeerte! Een bus die Begeerte heet. Dat is toch compleet ridicuul! De titel is een metafoor, snap je. Symbool? Metafoor! Ik houd van symbolen. -Jij niet?- Al dat heidens gedoe. Supercreatief. Beetje zotjes.

BIE: Mensenlief, Ray. Doe die fles open en geef me een slok.

RAY: Sorry?

29

BIE: Wijn!

RAY: Mag jij dat wel hebben?

BIE: Natuurlijk mag ik dat godverdomme niet hebben! Openmaken! Fuckfuckfuck! Maak open, Ray! Nu!

RAY: Oké, oké! Doe niet zo druk. Straks vliegen je vingerkootjes nog in 't rond.

Hij maakt de fles open. Zij vindt ergens een rietje en begint zo te drinken.

RAY: Om je de waarheid te zeggen, ik ben dol op Chardonnay. 't Is het vat. Ik bedoel, wie had ooit gedacht dat een vat zo'n lekkere smaak kon geven. Ik kan er zes glazen van drinken, na mekaar, zonder verpinken. Eigenlijk heb ik dat al gedaan. Eik, dat is 't, dat ze er voor gebruiken. Om hem zo fluwelig te doen smaken. Eik. Mijn verstand: te klein.

BIE: Je bent compleet betoeterd.

RAY: Ik ben Bie. Ik kan het niet ontkennen. Bik ben bombleet betoeterd. Oké. Medicatie 3. *(Hij neemt haar pillen.)* Ik heb redelijk veel zin om er zelf eens eentje te proberen. Maar waarschijnlijk mag ik dat niet doen. Gezondheid!

Ray legt de pillen weg, neemt de fles wijn en drinkt. Mrs. J 29ames op. Ze draagt een verband rond haar linkerhand en ze heeft pen en papier mee.

KATH: Excuseer.

RAY: Oh, Mrs. James. Hallo. *(Op de fles wijn.)* Mezelf lichtjes voorbij gecrost. Sorry.

KATH: Beatrice, sta toe dat ik even een woordje wissel met Raymond.

Bie gaat naar bed. Lange pauze. Mrs. James geeft pen en papier aan Ray. Hij neemt het aan, bekijkt alles en kijkt dan Mrs. James aan.

KATH: *(Waardig en kalm.)* Toen mijn dochter Beatrice zeven jaar oud was, klom ze in de appelboom die in de tuin stond. Ik weet niet of je de tuin al gezien hebt, maar in het midden stond vroeger een grote appelboom. Een statige, oude dame. Op een dag klom Beatrice erin en ze wou niet meer naar beneden komen. Ik kon niet naar boven en

John was gaan werken. Ik moest ook gaan werken, maar om een of andere reden... Enfin... En die zat daar gewoon te lachen. Ik werd razend. Serieus razend. En hoe harder ik riep, hoe harder zij lachte. En opeens schoot ik ook in een lach. Ik wou 30 het niet, Raymond, maar ik kon me niet inhouden. En hoe meer ik probeerde om me in te houden, hoe harder Beatrice lachte. Voilà, daar zaten we dan: Beatrice boven in de appelboom en ik dubbelgeplooid in de tuin, allebei met de slappe lach. *(Ze wrijft over haar gewonde hand.)*

RAY: Hebt u uw hand pijn gedaan, Mrs. James?

KATH: Ga zitten, Raymond, alsjeblieft. *(Ray gaat zitten, maar schrijft niets op.)* “Beste Bommel, bedankt voor je brief van...” Sorry, wanneer hebben we mekaar voor het eerst ontmoet?

RAY: De twaalfde. Nee, de elfde. Nee, de twaalfde.

KATH: “Hartelijk dank voor uw brief van de twaalfde dezer die ik met de nodige aandacht heb gelezen en voor dewelke ik voldoende tijd tot nadenken heb gekregen. In antwoord op uw schrijven moet ik u medelen dat ik niet nader kan ingaan op uw verzoek en wel omwille van volgende redenen. Eén: dit verzoek betreft een aanvraag tot moord. Moord is illegaal. Twee: dit verzoek behelst wat slechts kan gedefinieerd worden als schuldig verzuim.” *Behelst* met een t. “Drie: punt twee verplicht me te concluderen dat u niet over uw verstandelijke vermogens beschikte op het moment dat dit verzoek werd opgesteld. Vier: dit verzoek... *(Ze stopt even, overvallen door emoties, maar ze geeft niet toe.)* Nee, schrap vier, alsjeblieft. Teken met “Hoogachtend, Katherine James, moeder.”

Mrs. James af. Ray kijkt naar het blanco blad, dan naar Bie. Hij weet niet wat zeggen, legt het blad op haar bed, zoekt zijn spullen en gaat af. Bie blijft alleen achter en dit keer zien we hoe ze echt is. Alleen haar ogen bewegen. Tot het licht langzaam dimt.

Scène 6

De volgende dag. Late namiddag. Ray leest -en acteert- de laatste scène uit “Tramlijn

Begeerte". Hij speelt elke rol met dezelfde passie en met wat hij denkt verschillende stemmen en karakters te zijn. Bie maakt een oorbel.

RAY: *(Leest.) Stilte. Er valt niets anders te horen dan Stanley die rustig de kaarten schudt. 31 Schud. Schud. Schud. Een mannetjesputter, die Stanley. Wacht maar.*

Blanche houdt de adem in (Ray houdt de adem in) en gaat de flat binnen met een eigenaardig glimlachje op de lippen. (Ray heeft een eigenaardig lachje op de lippen.) Wat een sme... Ik heb er gewoon geen woorden voor. Wanneer haar zuster haar voorbij loopt, sluit Stella de ogen en balt ze de vuisten. Dat wil ik geloven. Als die Blanche Dubois mijn zus was...

BIE: Ray, om de liefde gods.

RAY: Dat grijpt je bij de keel, hé. Wist ik wel. *Blanche blijft staan. Mitch staart naar zijn handen. Die Mitch, dat is echt zo'n soort amorfe klootjesvent, excuseer mijn taaltje, maar die man is echt een dubbel ei. De andere mannen kijken haar nieuwsgierig aan. Ten slotte loopt Blanche om de tafel heen naar de slaapkamer. Terwijl ze dat doet, duwt Stanley plots zijn stoel naar achter...*" Die vent is echt ongelooflijk aantrekkelijk.

BIE: Hij is een schoft, Ray.

RAY: Weet ik, een volbloed zelfs. *Hij staat op als om haar de weg te versperren.*

STANLEY: Kom maar binnen, Doc.

Daar is de dokter. Kijk, daar herinner ik me dus niets meer van. Pas op, de olifant is nog niet in de porseleinwinkel geraakt. Ik begin me zelfs af te vragen of die nog meespeelt. *De vreselijke verpleegster doet een stap naar Blanche. Ha! Daar is ze!*

VERPLEEGSTER: Dag Blanche.

BLANCHE: Ik... Ik... Och nee, da's voor jou. (Houdt haar het boek voor.)

BIE: *Ik... Ik...*

RAY: *Blanche deinst bang achteruit.*

BIE: *Ik ken u niet. Ik ken...*

RAY: Komaan, Bie! Paniek!

BIE: Dat was paniek!

RAY: Dat was zelfs geen tikkeltokkeltje bangigheid. Kijk. Zo.

Ik ken u niet... Ik weet niet wie u... Ik wil... dat u me met rust laat. Alsjeblieft! Wel?

BIE: *(Kort.)* Bijzonder stoer. Echt waar. Blijven oefenen.

RAY: *VERPLEEGSTER: Kom, Blanche!*

Die is écht verschrikkelijk, hè. Ik vraag me af hoe dat mens ooit hoofdverpleegster is geworden. Een medisch beroep; rare keuze voor zo'n verschrikkelijk iemand.

De verpleegster stevent op haar af. Blanche schreeuwt (Ray schreeuwt. Bie slaakt 32 een gillette.) en probeert langs de verpleegster weg te komen. De mannen veren recht. (Ray veert.) Stella rent naar het portiek, met Eunice die haar volgt.

Oh kijk, daar is ze weer. Ik wist dat Eunice Stella nooit in de steek zou laten.

Mitch gaat naar Stanley.

MITCH: Gij daar! Het is allemaal uw stomme schuld! Gij moet u verdomme altijd met alles moeien, gij!

STANLEY: Hou toch op met dat gejank, man.

Echt Stan! Te laat de put gevuld.

De verpleegster grijpt de arm van Blanche. Blanche kronkelt heen en weer en krabt haar. De verpleegster neemt de armen van Blanche stevig in een greep.

VERPLEEGSTER: Die vingernagels moeten bijgeknipt worden.

BLANCHE: Zeg haar dat ze me loslaat, dokter.

DOKTER: Laat haar los, zuster.

Wat doe je toch man? 't Mens is compleet getikt!

De verpleegster laat Blanche los. Blanche steekt haar handen uit naar de dokter. Deze helpt haar vriendelijk overeind, steunt haar bij de arm en leidt haar door de portières.

Portières?

Bie schudt het hoofd. Ze is volledig in de ban van het stuk.

RAY: Blanche leunt volledig op zijn arm.

BLANCHE: Ik weet niet wie u bent, maar ik heb mij altijd verlaten op de vriendelijkheid van vreemden.

Sta ik niet versteld van, jij succubus!

Terwijl ze weggaan schreeuwt Stella.

STELLA: Blanche! Blanche! Blanche!

Blanche loopt door zonder nog om te zien.

Zij is het loeder, niet die stomme Stanley. Dat mens is gewoon een monster.

Blanche, de dokter en de verpleegster slaan de hoek van het gebouw om. Eunice komt naar beneden tot bij Stella en legt diens baby in haar armen. Eunice gaat dan naar de

keuken waar de mannen -op Stanley na- in alle stilte hun plaats rond de pokertafel terug innemen. Stanley gaat naar het portiek en kijkt naar Stella.

STANLEY: Stella?

33

Stella snikt onmenselijk onbeheerst.

God, onmenselijk onbeheerst. Stel je voor.

Er schuilt iets wellustig in de manier waarop Stella zich totaal overgeeft aan haar huilbui, nu haar zuster weg is.

STANLEY: Maar schatje toch. M'n lieve baby. Komaan, lieveling.

Hij knielt naast haar neer en zijn vingers vinden een opening in haar bloes.

Stanley Kowalski! Is het daar nu 't moment voor?!

Het wellustige gesnik, het sensuele gekreun ebt weg, overstemd door de klanken van een bluespiano en een gedempte trompet, terwijl Steve...

Wie is nu weer die Steve?

... een van de pokerspelers zegt:

STEVE: De volgende ronde is een seven-card stud.

DOEK!

Lange pauze.

RAY: Ik weet niet hoe het met jou zit, Bie, maar ik ben totaal op. Echt. Compleet, totaal op.

We horen een blues piano en een gedempte trompet.

BIE: “Hij knielt naast zijn vrouw neer en zijn vingers vinden een opening in haar bloes.”

RAY: Het gaat over relaties, hé. In dat stuk.

Bie gaat naar bed.

BIE: *(Steekt de hand uit naar Ray.)* Maar schatje toch. M'n lieve baby. Komaan, lieveling.

RAY: Het gaat over relaties.

Ray begrijpt iets. Dan neemt hij een beslissing. Hij gaat naar de voet van het bed en kruipt langzaam onder het donsdeken, terwijl hij Bies benen van mekaar haalt. Haar ogen gaan wijd open..

BIE: Ja. (*Pauze.*) Ja. Ja.

Mrs. James is ongezien binnengekomen.

34

BIE: Trager. Trager. (*Pauze.*) Niet stoppen, Ray. Alsjeblieft, niet stoppen.

De muziek stopt. Bie lijkt in de war. Nu wordt ze bang.

BIE: Ray. Help. Ray. Ray.

Dan volgt totale paniek. Lange pauze. Mrs. James komt naar haar toe. Bie ziet haar en staart haar aan met ogen vol angst. Dan strekt ze de hand in uiterste wanhoop, als een kind dat verdrinkt en naar de oever reikt. Mrs. James gaat naar haar dochter, maar slaagt er niet in haar hand te grijpen. Haar gelaat is identiek aan dat van haar dochter. Ze staren mekaar aan. De moeder staat op het punt in tranen uit te barsten, maar ze vermant zich en in de plaats daarvan lacht ze naar haar dochter.

BIE: Mammie. Mammie. Mammie. Mammie.

KATH: (*Fluistert.*) 't Is in orde, Bommel.

BIE: Dat is niet, mammie. Dat is niet.

KATH: (*Idem.*) Ik begrijp het. Echt. Ik begrijp het.

BIE: Ik kan niet voelen. Ik voel niet.

KATH: (*Idem.*) 't Is oké. 't Is oké.

BIE: Ik voel niet. Voel niet. Niet aan Ray zeggen. Mag niet. Mag niet zeggen aan Ray.

Mrs. James kijkt haar dochter aan. Ze blijft even in stilte staan en dan geeft ze een tikje tegen Rays voeten. Rays been vraagt zich af hoe het komt dat de arm van Bie zo lang is. Dan realiseert hij zich dat dit niet kan en gaat hij in freeze.

KATH: Ik denk dat Beatrice klaar is, Ray.

RAY: (*Steeds onder het deken.*) Zeker Mrs. James?

KATH: Ik denk dat Beatrice klaar is.

RAY: Is ze...? Is dat zo?... Is ze...?

KATH: (*Bekijkt nog steeds haar dochter. Bie voelt zich ellendig en de tranen stromen van haar gezicht.*) Dat is ze. Ze ziet er erg gelukkig uit. Ik denk dat je nu beter te

voorschijn kunt komen.³⁴

RAY: Oké. *(Hij beweegt niet.)*

BIE: *(Fluistert.)* Bedankt.

35

KATH: Kom te voorschijn, *Raymond*.

De benen van Ray gaan plots in de houding staan. Dan komt hij traag te voorschijn. Hij staat recht, maar kijkt beide vrouwen niet aan.

RAY: Ik zou graag hebben dat u weet dat dit... dat dit... absoluut niet binnen mijn gambiet ligt. Ik zou graag hebben dat u dat weet. Meer niet. En nu ga ik naar huis.

Ray raapt zichzelf zo waardig mogelijk bij mekaar en gaat af.

BIE: Het spijt me, ma. Van die brief. Ik wist niet meer wat ik moest doen.

Scène 7

De volgende dag. Mrs. James ligt op het bed van Bie. Ze draagt het slabbetje van haar dochter. Ray mengt het voedsel.

KATH: Als John gestorven was in plaats van weg te lopen, dan zou er een woord zijn dat troost kan bieden: weduwe. Als ouders sterven is er ook een woord dat troost. Maar als een kind sterft en een ouder blijft achter, dan schieten woorden te kort. Zelfs de taal weet dat zoiets niet zou mogen gebeuren.

RAY: U mag niet spreken, Mrs. James. U mag alleen knikken en geluidjes maken. Ik begrijp ze wel. *(Mrs. James gaat even verliggen.)* Bewegen kan helemaal niet, Mrs. James, als u het wil doen zoals het hoort. Alleen met uw lippen. Bijgevolg moet u dit opzuigen, oke? *(Ray voedt Mrs. James en blijft het eten mengen.)* Goed zo. Hm... Ja, ik had een afspraakje. Twee eigenlijk. Niet op hetzelfde moment natuurlijk, maar eerst het ene en dan het andere. Ik weet dat het stoer klinkt, maar ik had het met opzet zo geregeld. Dan kon ik vergelijken, een onderscheid maken. Ik ben om zo te zeggen op de koffie geweest bij twee verschillende dames. Ik weet dan niet meer waar mijn hoofd staat, want als ik met de ene ben dan geef ik me

totaal en dan kan ik me de andere amper nog voorstellen, tot ik dan bij haar ben en dan gebeurt hetzelfde, maar dan omgekeerd. Hebt u dat al meegemaakt? Wel, ik heb dat aldoor. Ik denk dat het komt omdat ik me zo verbonden voel met het hier en nu . 36

KATH: Raymond.

RAY: Het klontert nog een beetje. Ik had dus met de eerste een afspraakje voor de thee om kwart over zes en de andere zou ik om half acht ontmoeten voor een pintje om de hoek. Open houden. Mooi zo. *(Ray voedt haar en veegt haar mond schoon.)* Dat was redelijk gemakkelijk om te starten. Ik bedoel, dat thee- en pintjesgedoe. 't Ging als bij toeval, haast zonder dat ik het me realiseerde. Ik had dus thee met de eerste, die we Jo zullen noemen, om maar een naam te noemen. Nee, Jo is verkeerd, ze had meer iets van een Jane. Laten we haar maar Jane noemen. Oké, nog eentje. Goed zo, gewoon opzuigen. *(Ray geeft haar een lepeltje en veegt haar mond schoon.)* En Jane is super. Echt. Ongelooflijk knappe meid. Heeft conversatie, ze is grappig en ze is verpleegster, we hebben dus bakken babbel gemeen en ik zou met Jane nog uren en uren kunnen blijven doorkletsen, maar de tijd tikt en tikt en daar komt... Laten we haar Giselle noemen.

KATH: *(Terwijl ze wat eten morst.)* Yi-èl?

RAY: Het is niet haar echte naam. Zou niet eerlijk zijn. Giselle, die is... laat mij dat doen, Mrs. James. U mag niet bewegen. *(Veegt haar mond schoon.)* Zo... die staat te wachten. Buiten aan de ... Is er iets?

KATH: Ik lig slecht.

RAY: *(Schudt de kussens op.)* Beter zo? Ik weet dat het beter is, ik ben een hoofdkussen-specialist. Zwarte gordel in hoofdkussens. En Giselle, die staat dus te wachten, want ik ben een klein beetje te laat, omdat ik uitgebreid afscheid stond te nemen van Jane, en Giselle, wow! Ze ziet me komen, ze loopt naar me toe en plots struikelt ze. Niet echt vallen, gewoon wat struikelen. En raad eens wat er toen gebeurd is -god is mijn getuige- ik struikelde ook. Kunt u dat geloven? Niet zo erg als Giselle, eerder een ministruikeltje, een soort nagalm, zoiets. Ik bedoel, dat is toch echt neig. Vindt u niet? Nog eentje? Hier zo. Ik bedoel, ik zei niets, uiteraard, hielp haar alleen maar, en zij is zo... ik bedoel, Giselle, wow! En op dat moment kon ik me Jane zelfs niet meer voorstellen. *(Hij geeft haar nog een lepeltje)* Het was

angstwekkend, afschuwelijk. Nu, ik dacht dat we een hechte band zouden hebben door al dat gestruikel, maar het komt erop neer dat Giselle en ik helemaal niets te vertellen hadden. Niets. We zaten daar maar. De hele avond. 'n Echte 37 martelgang. En ik had het moeten weten, want stille waters enzovoort (*Nog een lepeltje.*) en net als we ons laatste glas leegdronken, pakt Giselle me bij de arm, werkt ze me de deur uit tot in een steegje achter de bar en daar, wel, daar heeft ze me helemaal, totaal *-totaal!*- gewipt. Rechtop, tegen zo'n soort container. Niet die wij gebruiken, maar eerder zo'n grote industriële. U kent dat wel. Die dus. En het rare was, dat ik toen finaal geflipt ben, want net toen ik op het punt stond, in die fractie van een seconde net voor je klaarkomt, net in die precieze fractie van een seconde, moest ik aan Jo denken -Jane, bedoel ik. Da's toch vreselijk neig?

KATH: Oké, Raymond. Dit gaat dus absoluut niet. (*Ze gaat rechtop zitten en doet het slabbetje af.*)

RAY: Wat?

KATH: Het is mijn schuld. Ik had moeten...

RAY: Oh, maar het kan evengoed zonder mijn gebabbel als... (*Stilte. Mrs. James bekijkt uitvoerig het bed.*) Bie zou een nieuwe brief moeten schrijven. Maar dan meer openbaar. Op een website of zo, om uit te leggen wat ze nu eigenlijk bedoelt. Dan moet ze er een andere schrijven naar iemand die gekwalificeerd is, waarin ze 't zelfde uitlegt en u probeert te overtuigen om haar te helpen, maar dat u weigert. U zal alles volgens het boekje moeten doen, Mrs. James, anders bestaat de kans dat u achter de tralies belandt. En Bie heeft gelijk. De beste manier is extreme sedatie. Begin met morfine. Geef haar te veel. Dan pillen: zoveel ze slikken kan. En dwing haar daarna om nog meer te slikken. Geklungel is uit den boze, Mrs. James. Als u denkt dat u niet in staat bent om het te doen zonder op uw beslissing terug te komen, doe het dan niet. En doe het wanneer Bie sterk genoeg is. Want ze zal een pak moeten slikken.

Lange pauze. Mrs. James zit nog steeds op het bed van haar dochter.

KATH: (*Uiterst beheerst.*) En hoe meer ik me kwaad maakte, hoe harder zij lachte. En dan begon ik te lachen. Ik wou het niet, maar ik kon me niet inhouden. Hoe meer ik het probeerde, hoe harder ik lachte. En hoe harder ik lachte, hoe harder zij lachte. Ik

weet niet meer hoe ik haar beneden heb gekregen. Ze zat ook zo hoog. Maar ik moet het hoe dan ook gedaan hebben.

RAY: Als ze me ooit vragen, Mrs. James, -en dat zullen ze- dan zal ik ontkennen 38 dat we deze conversatie hadden. Ik zal zeggen dat uw dochter een brief dicteerde. Ik zal zeggen dat ik die voor haar heb geschreven en dat ik hem direct aan haar heb teruggegeven en dat u er mij nooit over gesproken hebt. Nooit. *(Pauze)* Ergens in de toekomst, Mrs. James, gaat u mij de schuld geven. U zal het zo niet bedoelen, maar het zal niet anders kunnen. U zal zelfs proberen me te kwetsen. Maak u geen zorgen als dat ooit gebeurt.

KATH: Laat dat hier maar allemaal liggen, Raymond. We moeten allebei eens vroeg naar bed. Het is morgen een erg belangrijke dag en we moeten er goed uitzien.

RAY: *(Zet de kom met de lepel neer en neemt zijn handtas.)* Wel, goeie nacht dan, Mrs. James. Ik zie u morgen.

Ray af. Terwijl ze blijft zitten strijkt Mrs. James het beddengoed vlak met de hand.

KATH: Het was een statige, oude dame. Echt waar.

Scène 8

De volgende dag. De verjaardag van Bie. Luide muziek: "It's raining Men" in de versie van The Weather Girls. Ray en Bie -met micro- zingen en dansen op de muziek. Het regent confetti. Ray draagt zijn favoriete feestkleding en een gek verjaardagshoedje. Bie draagt haar favoriete jurk. Ze voeren samen een nummertje op. Naar het einde van het nummer komt Mrs. James binnen. Ze draagt ook feestkleding en ze heeft een verjaardagstaart met aangestoken kaarsjes meegebracht. Het eindigt ermee dat ze alle drie op het bed belanden.

RAY: *(Schreeuwt over de muziek.)* Gelukkige verjaardag, Beatrice! Kom je kaarsen uitblazen! *(Hij blaast ze uit en hij en Mrs. James klappen in de handen.)* Goed gedaan, Bie! Gelukkige verjaardag!

KATH: Gelukkige verjaardag, Bommelbie!

BIE: Wat denk je van de jurk van ons ma, Ray? Speciaal voor jou.

RAY: Coole outfit, Mrs. James. Knap! Vooral de schoenen.

BIE: *(Zet de muziek af.)* Ma? Moet je niet iets vragen aan Raymond?

KATH: Ja. Jazeker! Raymond. Of Ray, als je wil.

RAY: Oef! Bijna vergeten! Die zijn voor u. *(Hij geeft Mrs. James twee flessen wijn.)*

KATH: Dank je wel. Erg vriendelijk.

RAY: Jacobs Creek.

KATH: Ik zie het. Echt, had je niet moeten doen.

RAY: Australiërs. Wie had het ooit gedacht?

BIE: Komaan, ma. Vragen.

KATH: Wel, 't is eigenlijk nogal vervelend. Nietwaar, Bommelbie?

BIE: Lichtjes.

RAY: Wat is er lichtjes?

KATH: Wat betreft die avond...

RAY: Ah... *(Hij staat op één been.)* Wel. Wel. Wel, u moet weten dat ik het eerder zie als een overeenkomst tussen de zorgverlener en zijn klant en aangezien de overeenkomst confidencieel is, vrees ik dat mijn lippen verzegeld zijn. *(Doet alsof hij zijn lippen sluit met een rits.)*

BIE: In tegenstelling tot die andere keer..

RAY: Beatrice!

BIE: Sorry!

KATH: Nee, daar gaat het niet over en uiteraard respecteer ik dat je relatie met mijn dochter puur professioneel is.

RAY: Hartelijk dank, Mrs. James. Ik sta volkomen sprakeloos. Echt bedankt.

KATH: Katherine, alsjeblieft. Je mag me Katherine noemen.

RAY: *(Blij.)* Oké. Doe ik. Katherine, dus. Zo. Je wou me wat vragen? *(Bie springt en klapt in de handen.)* Komaan, Katherine. Het is Raymondo die hier voor je staat!

KATH: Raymondo?

RAY: *(Valt in.)* Ik ben benieuwd.

KATH: Wel, Raymondo. Als je het zeker weet.

RAY: Natuurlijk weet ik het zeker. Na alles wat we meegemaakt hebben, Kathy. Niets kan deze oren nog choqueren.

KATH: Katherine.

RAY: Sorry. Lichte aanpassing noodzakelijk.

KATH: Wel, het is zo dat ik, net als mijn dochter, al heel lange tijd geen seksuele betrekkingen meer heb gehad. 40

RAY: Ochot...

KATH: Zelfs langer. Da's waar hé, Bie?

BIE: Heel neig.

KATH: Inderdaad. Dus vroeg ik me af... Hoopte ik, eigenlijk... Dat ik je misschien zou kunnen overtuigen... om te...

RAY: Kom zeg, Katherine, spuw het uit.

KATH: Assisteren.

RAY: Assisteren?

BIE: *Assisteren.*

RAY: Sorry, snap het niet.

KATH: *Mij assisteren, Ray.*

Ze bekijkt Ray. Plots floppen Rays ogen bijna uit zijn hoofd. Hij strompelt wat achteruit en staat nu op één been Mrs. James aan te staren. Dan kijkt hij naar Bie met een blik van "Zeg dat het niet waar is!"

RAY: Oh. Oh. Oh.

KATH: Ik zei het toch, Beatrice.

BIE: Klopt, ma.

RAY: Nee, ik... ik... ik... Ik ben erg geflatteerd, Mrs. James. Daar niet van. Maar... Maar ik denk niet dat u het begrepen hebt. Vorige keer was een uitzonderlijke ervaring voor mij. Ik werd overweldigd. Tureluurs. Het is zeker niet mijn gewoonte om zo passioneel... Het waren Blanche en Stanley en die arme Stella en die ontoerekeningsvatbare Mitch die me over de rand hadden geduwd. Ik was exceptioneel buiten mezelf dat het leek alsof ik het hele gamma aan emoties van A tot Z bespeelde en het toedienen van een cunnilingus aan uw bedlegerige dochter op dat ogenblik de enige acceptabele optie was.

KATH: Het moet vreselijk vernederend geweest zijn. Maar geheel en al mijn schuld. Het spijt me, Raymondo. Ik begrijp het volkomen.

RAY: Nee, dat doe je niet.

KATH: Jawel.

RAY: Nee, dat doe je niet.

KATH: Kunnen we het hier bij laten, alsjeblieft? 41

RAY: De reden waarom ik u niet kan assisteren, Mrs James, is...

KATH: Is?

RAY: Is...

BIE: Is?

KATH: Is dat ik gay ben. Ik ben gay, Mrs. James. Het spijt me, maar ik ben homo.

BIE: Jij bent niet gay, Ray.

RAY: Compleet homo in zijn totaliteit. Honderd procent natuurtalent. (*Niet erg enthousiast.*)
Ray voor de man-nen, 't zal er span-nen! Le-ve Ray, hey, hey, hey!

KATH: En Jo dan? En die... hoe heet ze weer... Giselle?

RAY: Jane.

KATH: Jo en Jane. Waar blijf je dan met hen?

RAY: Jane en Giselle. Jo is de pop.

KATH: Welke pop?

RAY: De pop van Bie.

KATH: Beatrice heeft geen pop die Jo heet.

RAY: Jawel. Het broertje van Janet.

KATH: Het broertje van Janet heet Michael.

RAY: Michael?

KATH: Janet en Michael Jackson. Zoals de zangers.

BIE: Dat waren de favorieten van mijn pa.

RAY: (*Tot Bie.*) Waarom heb je dan gezegd dat zijn naam Jo was?

BIE: Weet ik niet.

KATH: Raymond.

RAY: Ja, juffrouw?

KATH: En Jane en Giselle?

RAY: Uitvindinges. Jane en Giselle zijn hersenspinselingen. Verzonnen verzinselarijen!

BIE: Schitterend!

KATH: Raymond, luister eens naar mij. Ik begrijp je wel en ik had het niet mogen vragen, maar jij bent niet gay. Je ziet er misschien gay uit. Je spreekt misschien gay. Maar jij,

jongeman, bent niet gay.

RAY: Mrs. James, ik weet niet wat ik nog meer moet zeggen. (*Zijn gezicht trekt een grimas alsof hij iets afschuwelijks proeft.*) Ik ben dol op piemels. Lekker. Hoe groter hoe liever. Twee tegelijk. Drie. 42

BIE: Jij bent dol op piemels?

KATH: Dat is toch een grap, Raymond.

RAY: Zot van.

BIE: Jij bent zot van piemels?

KATH: Beatrice en ik maakten een onschuldig grapje. Ik wil niet dat jij me assisteert.

RAY: Een grapje?

KATH: Het spijt ons, Raymond. Het was niet de bedoeling je te beledigen.

RAY: Een onschuldig grapje? Dit moest dus een onschuldig grapje voorstellen? *Met mij?*

KATH: Raymondo...

RAY: Et tu, Beatrice?

BIE: Komaan, Ray, zeg. 't Was maar om te lachen.

RAY: Wel, jullie... heksen van Eastwick dat je bent!

KATH: Kom, kalmeer je en ga op twee benen staan. Kom, zeg, Raymondo.

RAY: Hou op met mij te Raymondo-en! Durf het niet. Ik schaam me in jouw plaats. Ik schaam me zelfs tot in de diepte! Dat ik mezelf sta te plagiëren waar jij staat op te kijken. En jij bent rechter?

BIE: Advocaat.

RAY: En nu zeg ik het luidop: ik ben dol op... (*Vormt het woord geluidloos.*)

KATH: PIEMELS!

BIE: (*Springt en klapt in de handen.*) Schitterend!

RAY: Wat doe je nu met basisregel nummer één, Mrs. James. Hé? Wat met basisregel nummer één? (*Bekijkt hen om beurt.*) (*Plots andere toon.*) Mooi. Zinnelijkheid, heet dat dus. Naar de duivel ermee. Het zal me een absoluut genoeg zijn u te assisteren, Katherine. Maar dan moet het wel op factuur.

KATH: Wablieft?

RAY: En het zal onder ons moeten blijven. Want door zoiets kan ik behoorlijk in nesten geraken.

KATH: Wat?

RAY: Beatrice, wil je je moeder en mezelf een minuutje excuseren. Het kunnen er eventueel vier worden.

BIE: Ray!

43

KATH: Hoezo? Jij durft!

RAY: *(Vol ongeloof. Zijn ogen puilen opnieuw uit.)* Neeee... Neeee.... Doen ze hier iets in 't de waterleiding of zo?

BIE: Schitterend! *(Ze begint te lachen.)* Schitterend! Schitterend! Schitterend! Schitterend! Schitterend! Schitterend!

Bie springt op haar bed. Plotseling schijnt het licht een moment zo hel dat zowel Bie als het publiek er door verblind worden. Op hetzelfde ogenblik klinkt de achtergrondmuziek ondraaglijk hard en scherp. Bie stort in, kronkelt en is ten prooi aan ongecontroleerde convulsies.

KATH: Beatrice! Beatrice!

Ray vliegt naar haar toe om haar hoofd te beschermen.

RAY: De muziek, Mrs. James! Zet die muziek af! Lichten uit! *(Mrs. James doet direct wat gevraagd wordt.)* 't Is oké, Bie. Komt allemaal in orde. Mrs. James! Alsjeblieft. Bie, luister. 't Komt in orde. Concentreer je op mijn stem. Shh... Goed zo! Concentreer. Komaan! Kom, Mrs. James, doet u nu verder. Je ma is hier, Bie, en ik ook. Het komt allemaal in orde.

KATH: Luister naar mijn stem! Goed zo. Shh... Mijn stem. // Shh. Shh.

RAY: // Goed zo, Mrs. James. Zo verder doen. // Doe het kalm aan.

KATH: // Shh... Shh...

Ray zet het gekke hoedje af en ruimt iop. Mrs. James doet verder. Haar stem vervaagt stilaan.

RAY: Ik weet nu wat het betekent, Bie. Zefier. Heb ik opgezocht. Doe ik altijd. En eigenlijk betekent het een boel dingen, eigenlijk. Het is een automek. Tamelijk oninteressant, geef ik toe. Het is ook de uitrusting die roeiers dragen. Raar hé? Nog nooit over gehoord bij de Oxford-Cambridge race. En die volg ik ieder jaar. Ik denk dat ik een goede stuurman zou geweest zijn. Easy oar, boys! Easy oar! Ik ben dol op die termen. Ik ben dol op de Zephyrs. Maar de ware betekenis, de ultieme definitie van het woord

is een licht briesje, meestal verfrissend. Is dat niet mooi. Licht briesje, meestal verfrissend. Het komt van de Griekse god van de westenwind: die heette Zephyrus. En dat is naar mijn bescheiden mening nog erger dan Raymond. Ik kan niet geloven dat jullie twee me dat gelapt hebben. Ik kan niet geloven dat ik erin getrapt ben. Ik ben nog stommer dan mijn zus. 44

BIE: (*Deels dwingend, deels ijlend.*) Ik wil dat het stopt, ma. Ik wil da et opt! Gedaan! Alsjeblieft! Blijft, nie meer. Is nie omda ik u niet graag zie, ma. Iznie. Zie u graag. Echwaa. Zie graag, mama. Ma moet stoppen, // moet stoppen.

KATH: // Ik snap gewoon niet wat ze probeert te zeggen...

BIE: Way, elp mij. Moe toppe. Blief. // Maa ke ein aan... Maa ke ein aan...

RAY: // 't Komt in orde, hoor, Mrs. James.

KATH: (*Stort in.*) Izni in orde. Izni... Izni...

RAY: Kom, ga naast Bie liggen.

KATH: (*Idem.*) Ik kan het niet, Ray. Ik kan het niet...

RAY: Je kan het wel.

KATH: Ik kan het niet... Ik kan het niet...

RAY: Rustig... Toe, je kan het wel. Je kan het wel.

Ten slotte gaat Mrs. James toch naast haar dochter liggen.

BIE: Bel papa, ma. Bel papa.

Mrs. James begint een paar seconden lang verschrikkelijk hard te snikken. Dan beheerst ze zich, happend naar adem. Ray gaat zitten. Hij kijkt naar Mrs. James, dan kijkt hij naar niets en zegt zijn belijdenis.

RAY: Ik heb ooit al in de nor gezeten. Opvoedingsgesticht, eigenlijk. Omdat ik... Wel, 't was waarschijnlijk een soort vragen naar aandacht, na alles wat er met Sandra was gebeurd. Ik voelde mij genegeerd, denk ik. Ik wist dat het hun schuld niet was, het was niet om te lachen wat zij doorgemaakt hebben, ze hebben hun leven gegeven voor Sandra, en ik, wel ja, ik was nog jong toen en ik snapte gewoon niet... Tja, heropvoeding... dat was voor mij het absolute dieptepunt, dat kan ik je wel zeggen. Toen ik daar de tweede nacht was, heeft de jongen in de cel naast de mijne zich verhangd. Verhangd? Verhangen, natuurlijk! Hij scheurde zijn laken in repen. En dat was niet simpel, want dat zijn geen

normale lakens, die zijn precies met iets versterkt. Dat wil toch zeggen dat hij het echt wou. 't Zijn de sloten. En de deuren. Maar toch eerder de sloten. Da's het enige gekloenk dat door je kop bonkt. Kloenk! Kloenk! En dan die echo! Die sterft traag uit en 45 dan pas beseft je hoe diep je in de shit zit. Dan pas begrijp je wat het woord opgesloten betekent. Opge-sloten. Het is het ergste gevoel dat ik... -nee, niet het ergste, het tweede ergste- Het ergste was de nacht dat ik ineens beseftte, heel intens, hoe die jongen naast mij zich moet gevoeld hebben. Ik zat op mijn bed naar mijn schoenen te staren. En ik betrapte er mezelf op dat ik wenste dat er veters in zaten. Dat was het. Het akeligste moment uit mijn hele leven. Ik denk dat het die shock was die me heeft gered. Het kon met mij nog om het even welke kant op, maar om een of andere reden heb ik daar en toen besloten dat ik zou overleven. Ik weet niet waarom, maar vanaf toen: superieur gedrag. En dat is waarschijnlijk de reden waarom ik verpleger ben geworden, dat ik in de zorgsector ben beland, nog meer dan ons Sandra zelfs. Moeilijk om zoiets in je cv te zetten. Dat kun je gewoon niet maken, daar heb ik wat moeten toveren, Mrs. James, geef ik toe, en ik heb ook goed nieuws: ik heb een andere job en ik ga hem nemen en dat betekent dus dat ik geen van jullie beiden waarschijnlijk nog zal zien.

Mrs. James staart voor zich uit. Bie ook. Dan kijken ze naar Ray.

RAY: (*Prettig.*) Raad eens. Nee, serieus, raad eens. Je raadt het nooit. Allee vooruit... Nee? Oké dan. Ik... Ik ga jockey worden. (*Pauze.*) Dat was natuurlijk maar een grapje. Ik ga geen jockey worden. Ik haat paarden. Nog meer dan katten. Maar nee, ik word gewoon boekhouder, zoals Rodge.

KATH: Jij wordt boekhouder?...

RAY: Ja. Kun je dat geloven? Wel, als je dat gelooft, stop er dan maar mee, want ik maak je wat anders wijs. Ik ben dol op dit spelletje. Ik kan er uren mee doorgaan. Luister, eigenlijk ga ik rechter worden. Net als u, Mrs. James. U was mijn inspiratiebron en ik heb besloten mijn leven te wijden aan de wet.

KATH: Raymond.

RAY: Oké, eerlijk, natuurlijk word ik geen rechter. Die gastjes met hun strafregisters. Veel te pedant. Krijg ik staartjes van. Ik word tandarts.

BIE: Je gaat dus weg?

RAY: Zorgverlener! Komaan, dames, denk eens even na. Ik dacht dat jullie van de slimsten

waren. Ik heb een fulltime job gekregen. In een home, een tehuis. En een thuis. Een tehuisthuis. Daar waar mijn zus zit. Ik denk dat dat toch redelijk neig is. Alleszins beter betaald en betere uren en ik ben het gewend om met autisten om te gaan, 46 en ik ben daar echt goed in, waarschijnlijk omdat ik zelf autist ben, ik bedoel, ik veronder- stel dat ik het ben. Wel ja, ik meen toch dat... vinden jullie van niet? Ik denk dat het goed is dat ik het doe, dus ga ik het doen. Ik start morgen al. Eigenlijk start ik morgen nog niet, ik ga morgen eens kijken en ik start de dag daarop, nee, twee dagen daarop. Eigenlijk kijk ik er redelijk serieus naar uit.

KATH: Je gaat dus weg?

RAY: Alleen *fysisch*. 't Is toch waar, hé, Bie. Alleen fysisch. Het was me hoe dan ook een genoegen. In het begin wist ik met u geen raad, Mrs. James, als ik heel eerlijk moet zijn. Maar de eerste indruk kan voor 't zelfde geld de verkeerde zijn, nietwaar? (*Hij trekt zijn jasje aan en neemt zijn handtas.*) Tja, ik moet gaan, pakken maken en zo, rock en roll zoals ze zeggen, hoewel ik daar niet zo voor te vinden ben, nogal retro. Het is tijd voor Bie's medicatie, Mrs. James. Hoe gaat het ermee, Bie? (*Speels.*) Je ziet er oké uit. Rustig zelfs. Precies een rustige, kleine Bommelbie. Zo ga ik me jou herinneren, Beatrice. Het was heel plezant, echt waar. Maar ik weet wanneer ik moet gaan en eerlijk gezegd kan ik niet goed tegen lang afscheid nemen. Weet u wat mijn probleem is, Mrs. James? Ik ben te sentimenteel -altijd geweest- en in mijn werk moet je afstand kunnen houden. Geen gevoelens. Dat mens Blanche heeft gelijk wat dat betreft: ze moeten alles kapot maken. *Ik heb me altijd verlaten op de vriendelijkheid van vreemden.* Nochtans. (*Hij schudt het hoofd, maar zijn verstand twijfelt.*) Blanche Dubois. Zo'n domme koe!

Hij gaat weg. Bie gaat moeilijk rechtop zitten.

KATH: Ben je er zeker van, Bommel?

BIE: Het is – louter – fysisch – mama.

KATH: Ja. Ja. Juist, ja.

Bie gaat mooi rechtop op de rand van haar bed zitten. Ze is vastbesloten. Mrs. James bestudeert haar dochter. Dan, met dezelfde determinatie als Bie, gaat ze naar de tafel, opent ze een fles morfine en stopt er een rietje in. Dan maakt ze alle flesjes met pillen leeg in een plastic

kommetje. Ze gaat met dat alles naar haar dochter. Bie neemt de fles morfine aan en klemt ze stevig tussen haar handen. Ze zuigt zoveel mogelijk op. Dan grijpt Bie een handvol pillen dat ze in haar mond propt. Ze slikt. Ze drinkt.

47

KATH: Nog... (Pauze.) Nog...

Mrs. James propt pillen in Bie's mond. Bie slikt en drinkt.

BIE: Nog.

Opnieuw geeft Mrs. James haar een handvol pillen.

KATH: Slikken.

Bie slikt en drinkt.

BIE: (Direct.) Nog.

Opnieuw geeft Mrs. James een handvol, maar Bie kan niet meer slikken.

KATH: Doe het, Beatrice.

BIE: Kannie...

KATH: (Heel streng.) Je kan het wel. Slikken. Je weet best dat je 't kan. (Bie slikt.) Goed zo... Goed zo... (Bie drinkt de laatste morfine op.) Heel goed. Goed zo. Lieve meid, lieve schat. (Mrs. James houdt haar dochter in haar armen.) 't Is gedaan... 't Is gedaan... 't Is gedaan... 't Is gedaan...

Op het ritme van de woorden wiegt Mrs. James haar dochter. Na een poosje...

BIE: Ik hou van jou.

KATH: Ik hou ook van jou.

BIE: (Na een tijdje.) ...ame singe ze me-o-ie...

KATH: Bommelpapa en zijn Bommelbie.

BIE: ...rinner de ijd toen jij

KATH: (Glimlacht en knikt stilletjes.) Ja...

BIE: En... ijd oen...

KATH: (Lacht en weent tegelijk.) Ja. Natuurlijk. Natuurlijk weet ik dat nog.

BIE: Odder...aarten...

KATH: Zandtaarten bakken en // pootje baden...

BIE: // ... ootje aden in me blootje...

KATH: Terwijl alle bureen stonden te kijken.

48

Ze giechelen allebei.

KATH: De schone // slaapster.

BIE: // ...one aapste

KATH: In haar sjieke kleren.

BIE: Abble.

KATH: Scrabble.

BIE: Jij iet me winn...

KATH: Dat deed ik zeker niet!

BIE: Nee... (*Lacht.*)

KATH: Brian Johnston.

BIE: Hij as eweldig.

KATH: Hij was vreselijk.

BIE: Heb em duive op ijf gejaa.

KATH: Ik vond hem in jouw bed. Natuurlijk heb ik hem verdorie de duivel op het lijf gejaagd!

BIE: We waren twaalf.

KATH: Twaalf. (*Lacht.*) Mensenlief, arme Brian.

Ze kijken mekaar aan.

BIE: De appelboom.

KATH: De appelboom.

BIE: Dat was een statige, oude dame.

KATH: Dat was ze zeker.

De innerlijke zelf ven Bie staat recht en doet haar oorbellen af.

BIE: (*Klaar en duidelijk.*) Die kan ik niet meer zien.

KATH: Hoeveel?

BIE: Achthonderdtweëntwintig.

Dan neemt ze de kom met pillen.

49

BIE: En hoeveel van dit hier? Duizenden. *(Ze slikt in wat nog over was.)*

KATH: Zonder twijfel.

BIE: *(Ze komt uit het bed.)* Nee. Gisteren. Achthonderddrieëntwintig. Achthonderddrieëntwintig shit oorbellen.

Bie gaat bij haar moeder zitten en neemt haar hand.

BIE: Acht jaar, ma. Acht verspilde jaren.

KATH: Nee, Bommel. Niet verspild.

BIE: Hetzelfde bed. Hetzelfde liggen. Hetzelfde denken. Hetzelfde lijden.

KATH: Hetzelfde lijden.

Bie staat recht en schudt het hoofd vol ongeloof. Ze gaat vooraan op haar bed zitten en kijkt voor zich uit.

BIE: Twee weken liggen pissen. Misschien vier.

KATH: Waarschijnlijk vier.

BIE: Vijf weken de stuipen.

KATH: Minstens.

BIE: Veertig gevoed met de lepel.

KATH: Zes weken in bad.

BIE: Zes weken gebaad worden. *(Ze huivert.)*

KATH: Tien dagen voor nagels en haren.

BIE: Minstens.

KATH: Drie maanden om te beslissen wat je gaat aantrekken.

BIE: Zevenendertig uur kotsen.

KATH: Negen weken uit het raam liggen staren.

BIE: Zestien maanden lang huilen.

KATH: Acht jaar lang.

BIE: En seks!

KATH: En seks!

BIE: Dik onvoldoende.

KATH: Dik!

BIE: Zes dagen gedanst.

KATH: Acht jaar.

BIE: Zes maar. Schande. En ik heb altijd toch zo graag gedanst, hé ma?

KATH: Acht verloren jaren.

BIE: Nee, ma. Niet verloren.

KATH: Nee, niet verloren. Ik meende het niet, schat.

BIE: Acht jaar samen.

KATH: (*Triest.*) Hetzelfde bed. Het zelfde liggen. Hetzelfde denken. Hetzelfde lijden.

BIE: Gewoon Bommelbie zijn.

KATH: Gewoon Bommelbie zijn. Ik vraag me af of je vader nu de hand aan zichzelf zal slaan.

Bie gaat naar haar ipod en zoekt een nummer. Voor Mrs. James is het net of ze van een klif valt. Haar handen zoeken ergens steun en terwijl ze dat doet snakt ze luid naar adem. Ze doet het nogmaals en dan neemt ze verscheidene keren diep adem. Ze telt de keren om zichzelf onder controle te krijgen..

KATH: Eén. (*Ademen.*) Twee. (*Ademen.*) Drie. (*Ademen.*)

BIE: (*Heel gewoon.*) Vier.

Bij 'Vier' drukt Bie op 'Play' en we horen de muziek. Madonna: Ray of Light.

Bie strekt de armen en zweeft haar slaapkamer rond. Ze is eindelijk vrij. Op haar reis neemt ze haar draagbare telefoon en vliegt ermee naar haar moeder. Ze legt hem naast haar moeder en dan gaat ze in het midden van haar bed staan. Zodra het tempo van de muziek verandert, begint Bie te schreeuwen en te dansen, jankend van blijdschap. Ze is geheel en al blijheid. Tezelfdertijd barst Mrs. James los. Ze slaakt in uiterste pijn een gil, terwijl Bie schreeuwend huilt van blijdschap. Als Bie springt, schreeuwt Mrs. James. Plots vallen het pijnlijke en het blijde gehuil samen. Bie is zich niet meer bewust dat ze danst. We kijken nog even naar de twee vrouwen. Het wenen van Mrs. James verstomt. Het dansen van Bie is pure blijheid. Heel traag valt Bie stil en komt ze in haar moeders armen terecht. Ze sterft. Eindelijk is ze bevrijd. Mrs. James wiegt haar dochter. Ook haar aangezicht straalt vrede uit, terwijl het licht traag wordt

gedimd.

Over BIE.

Bie is een jonge vrouw van eind twintig die haar lichaam niet meer kan gebruiken. Al acht jaar lang ligt ze aan bed gekluisterd. De grote boosdoener is cvs, het chronisch vermoeidheidssyndroom dat elke beweging uitsluit, haar pijnigt en zelfs haar spraak beperkt. Uiterlijk is Bie verlamd en is ze volledig afhankelijk van anderen, maar innerlijk zit ze boordevol energie en is ze ongelooflijk vrolijk. Het is die laatste Bie die we hoofdzakelijk zien evolueren op de scène: dansend, springend en niet vies van een grapje.

Maar Bie wil sterven en dat kan ze niet alleen. Ze heeft de hulp nodig van Ray, haar verzorger en van haar moeder Katherine. Zal de vrouw die haar het leven schonk haar ook helpen dat leven weg te nemen, als het dat is wat haar kind het liefste wil?

BIE zet geen domper op je stemming, integendeel, het is zelfs een grappig stuk. Het geeft je alleen stof tot nadenken over het leven en zijn consequentie: de dood.

BIE werd geïnspireerd door de idee van empathie.

Ik denk dat het een stuk is dat boordevol leven zit en dat het ons publiek toont -naar ik hoop op een erg positieve manier- dat we zeer zeker in staat zijn om edelmoedig te zijn met mekaar en te genieten van het leven.

Mick Gordon.